UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Depositi vel contra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

eſt ideo, agendo videtur approbare, & ratificare, &c.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Sed ſi cum filio. Ad iſtum tex. vide Alex. in l. nõ ſolum. col. j. ff. ſol. mat. in l. vero procuratori. in apoſt. ff. de ſolu.

LEX X.

a **SI ambo.** a Negligẽtie ad negligẽtiam admittit cõpenſatio. ¶ Item debita ſeu potius delicta, ex paribꝰ caſibus cõpenſant. h. d. * Sed ꝯ. ff. ad l. Jul. de adulte. l. ſi vxor. §. iudex adulterij. vſi. q̃ res ẽt. vide ibi ſolutionẽ docto. ĩ gl. in v̾b. inter vtroſque. & Inn. extra de adulte. c. penul. vbi plene, & Bernar. de excep. c. dilecti. in gl. in v̾b. ſi res ita ſe habet. *

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si ambo. De materia huiꝰ legis vide per Dy. in l. viro. j. ſol. ma. & in reg. iuris, in pari. lib. vj. Et vnũ adde, q̃d nũquã dolus cũ dolo compenſat, qñ ſc̃ds dolus, vel ſc̃dm delictũ deberet attẽdi, vt in caſu l. ſi q̃s ad fundũ. C. ad l. Juliã de vi, & omnino no. Joã. ĩ d. l. viro. poſt Dy. ibi, reliqua dic vt ibi p eũ, vbi q̃rit, an ipſo iure hoc fiat. De materia huius legis vide per Inn. in c. intelleximus, de adul. quã alle. Bar. in l. cũ mulier ſo. ma. & ibi dixit Inn. q̃d de pari culpa ad parẽ fit cõpẽſatio, ſecꝰ, ſi de impari ad imparẽ. Quid ẽt in dolo, vide Bal. ĩ l. j. C. vnde vi. ĩ repe. & ibi Bar. ĩ fi. Et q̃d ſi tu pduxiſti iſtrumẽtũ debiti ꝯ me, & falſum, ego pduco ꝯ te inſtrumẽtũ ſolutiõis, & falſum. Dicit Bal. in ru. de fide inſtr. in v̾ſi. incidẽter ẽt q̃ro, q̃d vterq; punit, & quãuis licitũ ſit mihi negare verũ, ſi tu habes malã cauſam ꝯ me, no. in c. cupiẽtes. in p̃n. ĩ v̾ſi. malignãtiũ. de elec. in vj. & can. in c. j. de inſti. tñ iſtud eſt verũ, niſi falſa pbatio immiſceatur. vide q̃d no. Bal. in l. ſi in v. opp. C. eo. Et de hac materia ẽt plene p Bal. & Jmo. in d. l. cũ mulier. & in d. l. viro. Adde qñ exceptio doli tollat replicatione doli Paul. de Caſt. conſi. cccxvj.

i ☞ Condictio furtiua oritur ex delicto.

i **§. Quoties.** Debitum ex delicto compenſatur. hoc dicit. ¶ No. quod ✝ condictio furtiua oritur ex delicto, licet gl. aliter dicat in l. ſi pro iure. ꝯ. de cõdi. fur. & j. rer. amo. l. ſi mulier. §. fi. & ibi dixi.

LEX XI.

a **CUm alter.** a Quo ad impediendũ curſum vſurarum fit compenſatio ipſo iure, etiam ſi opponatur ab homine. h. d. cum l. ſeq. * Allegatur iſta lex, quod ſi emphyteuta ceſſauerit ſoluere cenſum per triennium, quod ſit locꝰ compenſationi ſi dominus ſit obligatus eidem empyteute ad ſimilem quantitatem, ita quod res non ceciderit in commiſſũ. Nam compenſatio fit ipſo iure, quantum ad pene commiſſionem, vt hic. cum pena ſit ipſa commiſſio. pro quo gl. in verb. ipſo iure. in l. ſi conſtat. C. eo. pro quo etiã facit q2 pena, & vſura paribus paſſibus ambulant, vt l. cum allegas. j. tit. j. Quidã dicunt ꝯ primo, q2 vbicũque agitur de fide rupta, non eſt locus cõpenſatiõi. vt j. de poſ. l. ſi. Jtẽ alia ratione forte, q2 de quantitate ad ſpeciẽ nõ fit compenſatur l. ſi ꝯuenerit. la ij. §. fin. ꝯ. de pign. actiõe. Sed actiões ciuiles ſunt loco rerũ immobilium. vt C. de nup. l. hac edictali. * §. his illud. ergo patet quod non eſt locus compenſationi. *

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cũ alter. Vide de hac materia Bar. eleganter in l. fina. de condi. indeb. vbi querit an quod officio iudicis debetur, poſſit compenſari.

LEX XIII.

QUod Labeo. Vna cã ñ põt operari circa diuerſos effectus. h. d.

LEX XIIII.

a **QUecunque.** a Queritur, vtrum debito, de quo quis eſt abſolutus, poſſit opponi compenſatio? Gl. videtur tenere, quod non, per hanc l. quod determinatur per Cynum in l. ex cauſa. C. e. dixi in l. procurator ad exhibẽdũ. §. j. j. rẽ ra. ha. &c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quecunq;. Vide omnino Bar. ad iſtam l. in lege. ſi pene. ꝯ. de condi. indebi. & l. qui inuicem. in fin. eod. tit.

LEX XV.

PEcuniam. Debitum certo loco poteſt vbique compenſari, habita ratione intereſſe propter locum. h. d. ¶ Nota quod nõ valẽs ratione loci agere, non prohibetur compenſare, &c.

LEX XVI.

SI cum militi. Non poteſt vni heredu ꝯ cõpenſatio opponi d̾ eo, quod ad alterum peruenit. h. d.

a **§. Cum intra.** a Dies, qui miſerationis cauſa adijcitur ſolutioni, cõpenſationẽ nõ impedit. h. d. ¶ Opp. de l. q̃d in diẽ. in princip. ꝯ. eod. Sol. hic text. ſoluit, quẽ tex. no. multũ, q2 ibi loquitur in die, qui adijcitur obligationi, hic indulgetur ſolutioni miſerationis cauſa. De quo facio magnum feſtũ in l. ita ſtipulatꝰ. j. de verb. obli. in iſta q̃ſtione, vtrũ in obligatione in diẽ ante diẽ ſit nata actio, & obligatio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cum intra. Et vide quod per iſtum tex. dicit Bart. in l. ſi donaturus. §. j. j. de cond. ob cau. ¶ POMA. Vide Fel. in c. ſuborta in j. col. de re iudic. & Alex. in l. intra dies. ff. de re iud.

LEX XVII.

i ☞ Condemnatus in mille & in quarto pluri ſi non ſoluit intra decem dies, poteſt illud quartum compenſare.

a **LOco.** Pena delicti commiſſi in annona ex cauſa annone poteſt compenſari. h. d. quod not. ¶ Nota argumen. iſtius legis, quod ille, qui non eſt condẽnatus a ex forma ✝ ſtatuti de homicidio in mille, & quarto pluri, q2 non ſoluit intra x. dies, illud quartum poteſt compẽſare, q2 non dicitur pena homicidij, ſed pena ſolutionis non facte, * ad idem ꝯ. de in litem iurando. l. j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Condemnatus. Quando debitum penale poſſit deduci in compẽſationẽ, & vide fin. Bal. in l. j. C. e. & l. fi. ĩ l. opp. C. e.

* CLAVD. ¶ Non facte. Adde Bal. in l. ij. ꝯ. q ſatiſ. cog. & in l. data opera. C. qui accuſ. non poſſ. & Jmo in l. ij. C. de req. reis.

LEX XVIII.

IN rem ſuam. De d̾bito ceſſo poteſt q̃s obijcere compenſationẽ, ſecus ſi non ſit ceſſum, licet alius creditor velit, &c.

LEX XIX.

DEbitor. De eo, quod poteſt peti actione de peculio, poteſt obijci compenſatio.

LEX XX.

OB negotium. Debitũ ex cauſa victualiũ non compenſatur. h. d. ¶ No. hic glo. que ponit ibi caſus, in quibus non admittitur compenſatio, &c.

LEX XXI.

POſtquam. Procurator, qui obijcit compẽſationem, nõ debet timere debitum.

LEX XXII.

a **SI debeas.** a De debito alternatiuo non poteſt opponi cõpenſatio, niſi quãtitas obligetur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. Si debeas, &c. De hoc latius Bar. poſt gl. in l. ſi ſeruus communis. §. idem dicendum. de furt.

LEX XXIII.

ID quod. Nomine alterius non poteſt obijci cõpenſatio, de eo quod ipſe debet. h. d.

Depoliti, vei contra. Rubrica iii.

LEX I.

DEpoſitum. Not. quod dictio, de, hic auget. De qua dictione dixi in l. ſi ſeruus. §. Stichũ. j. de le. j. No. iſtã legẽ, q2 magiſtralis eſt a capite vſque ad finẽ, &c.

a **§. Si quis ſeruum.** a Qui dat pecuniã, dicitur conductor: qui recipit, locator. Item contractus innominatus b iudicatur ſecundum contractus nominati naturam, cui aſſimilatur, niſi aliud actum fuerit. h. d. quẽ §. nota, quia declarat multum materiã locati, & conducti, &c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si quis ſeruum. Iſtum tex. & ſimiles limitat Bar. in l. ſi pecuniam. poſt med. de cond. ob cau. & in l. naturalis. §. at cũ. de preſcri. verb. & vide q̃d no. Bar. in l. ſi quis añ. de acquir. poſ. per iſtum tex. Idem dicit Bal. in l. petẽs. C. de pact. quod valet ar. de cõtractu nominato, ad innominatum. & no Bar. in l. cũ proponas. C. de dolo. Et ad primã partem ſummariũ. vide Bar. in l. ij. C. loc. adde Bal. cõſ. clxvij. lib. iij. ¶ PO. vide Mat. not. xvj.

b POMA. ¶ Innominatus. Vide Ro. conſ. l. lxxxvj. in prin.

§. Si te rogauero. Cui datur res perferẽda, tenetur mãdati, cui datur

cuſtodienda, depoſiti tenetur. h. d.

a §. **Quod ſi rem.** a Quādo precedit cōtractus perfectus, ⁊ adijcitur conuētio, que poteſt cadere in nomen cōtractus, potius inducitur informatio primi, quam nouus contractus. hoc dicit. quem §. nota.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod ſi rem. Uide Bald. in rub. C. eod. in vij. q. ¶ POMA. Uide Pan. per illum tex. in c. ſicut dignum. verſic. eos. de homi. Bar. conſi. cxxxvj.

1 ☞ Depoſiti actio q̄n naſcatur antequam dolus committatur.
2 Fideiuſſoris obligatio q̄n remaneat, defuncto p̄ncipali ſine h̄rede.

§. **Idem Pomponius.** Si res iuſſu meo deponitur apud alium recipientem pro me, ego teneor depoſiti, alias tenetur recipiens, ſi non ego, niſi hoc expreſſerim, vel fideiuſſerim, ⁊ tūc obligatio durat, etiam principali ſine herede defuncto. h. d.
1 ¶ † No. hic, quod naſcitur actio depoſiti ante, quam committatur dolus, quod declara plene l. ſtipulatꝰ ſum mihi. §. j. j. de ſol.
2 ¶ † Scdo no. qd principali defuncto ſine herede remanet obligatio fideiuſſoris. Ad idem in l. ſi ſine herede. in princ. j. de admit. tut. ⁊ l. Stichum, aut Pamphilum. in prin. ⁊ §. j. de ſolu. ad hoc opp. de l. poſtquā. in prin. j. vt leg. no. ca. Solu. hec eſt vera. Debes aduertere, quod quādoq; obligatio fideiuſſoris eſt commiſſa ante quam principalis perſona extinguatur, quādoq; eſt cōmittēda poſt. Primo caſu fideiuſſor remanet obligatus, quocunque modo principali ſubducto. l. hactenus. ſ. de cōſtit. pecu. Scdo caſu diſtingue. Aut loquimur in defuncto, ⁊ durat obligatio, ⁊ pōt cōmitti, vt hic, licet nō ſit cōmiſſa. Ratio, quia eſt hereditas, que repreſentat perſonam defuncti. Aut eſt captus ab hoſtibus, ⁊ tunc ſecus. l. poſtquam. in princ. vt leg. no. cau. Ratio, quia non eſt hereditas, neque perſona repreſentata, ⁊c.

a §. **An in pupillum.** a Pupillus tenetur de dolo eatenus, quatenꝰ locupletior factus eſt.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ An in pupillum. Ad huius §. intellectum, vide glo. no. in l. ij. ⁊ qd ibi Bar. j. de fideiuſ. ⁊ qd no. in l. ij. ſ. commod.

§. **Si apud.** In ſeruū manumiſſum nō datur actio ex cōtractu ante facto, ſed ex delicto ſic. h. d. ¶ No. quod dolus, qui purgatur per actionem deſcendentem ex contractu, non facit teneri ſeruum ex quaſi contractu, ſecus ſi purgetur per actionem deſcendentē ex delicto, ⁊c.

a §. **Inde ſcribit Neratius.** a Que poſt lit. cōteſt. accidunt, veniunt in hac actione. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Inde ſcribit Neratius. Facit iſte tex. quod ſi egi rei vēdicatione in libello, ⁊ nullam mentionē feci, qd aduerſarius poſſideret vel deſijſſet dolo poſſidere, qd poſſit in poſitionibꝰ hoc reparari. Ita vidi ad hoc tex. iſtū, alle. ad quod vide Bald. in l. edita. C. de eden. ⁊ vide Inſti. de actio. §. ſi minus. ⁊ quod no. gl. §. ſi quis argentum. j. ead. l. ⁊ Bar. in l. in actione. de fur. poſt gl. ibi, ⁊ vide omnino que dixi in l. Publia. §. fin. j. eo, ſecundū Spec. Et ex hoc etiam infertur, quid, ſi in accuſatione omiſſus eſt locus, vel tempus, vtrum in probationibus poſſit ſuppleri? vide per Spe. in ti. de libel. concep. §. ad huius tit. ver. cautus. ⁊ in tit. de ac. ⁊ pet. §. j. ver. ſed hoc quoque premittēdum. cū pluribus §. ſeq. vſque ad §. item ſcias. ⁊ Bald. in l. j. ſ. ſi menſor fal. mo. dixe. qui videtur tenere, quod non. Cogita per prealleg. gl. in l. j. §. ſi quis argentū. j. eo. quam videtur confirmare Inn. in c. ij. de or. cog. Facit qd no. Bar. in ſimili in l. denūtiaſſe. §. quid tū. de adul. ⁊ no. Io. in l. nō ſolū. §. ſed vt probari. de oper. no. nun. ⁊ ibi refert Raphael cōſuluiſſe, ꝙ ſi in accuſatione accuſans nō poſuit maleficium eſſe cōmiſſū tēpore punibili, put no. Bar. in d. §. ſed vt probari. licet poſtea illud probet, nō ſufficit ad cōdēnationē, q; probatio ſuper inepto libello, nō validat ꝓceſſum. Ita refert tenere Ang. in l. eū actū. de neg. geſt. ⁊ per Spe. de offic. iud. §. de ſeruitute. ver. qd ſi libellus. ⁊ Spe. in ti. de ſen. ꝓla. §. qualiter. verſi. quid ſi lis. ⁊ firmat Inn. in c. examinata. de iudi. ⁊ Bal. in l. j. ſ. de iuriſ. om. iud. ⁊ per alia ſ. alle. ⁊ Ang. in d. l. eum actū. in fi. ⁊ Bald. in d. l. j. ſi mē. fal. mo. di. tu cogita. Adde Bal. in c. j. de mil. vaſ. qui cōtu. eſt. vbi dicit. ꝙ iudex non pōt ſupplere, ſi plus eſt ꝓbatū, quā petitū. Alle. gl. in l. verbū oportere. de ver. ſig. Et vide qd no. Bar. in l. libellorū. de accu. §. ꝙ ſi libelli. ⁊ ob hoc dt Bal. in l. generaliter. C. de epiſ. ⁊ cleri. ꝙ licet in libello nō deducaꝛ cōſuetudo, pōt in ꝓceſſu deduci, ⁊ probari. Et ꝙ poſitiōes ſunt trahēde de libello, tenet gl. in cle. ſepe. de ver. ſig. ⁊ Bal. in l. ij. §. quod obſeruari. de iura. cal. in fi. Et adde qd dixit Ant. in c. dudū. de decimis. cū gl. fi. Hoſtien. in c. querelā. de ele. ꝙ ſuppleꝛ libellus per ſententiā, ergo ⁊ probationes, que a pari ꝓcedūt, ſm tex. fin. in l. lege Iunia. Petr. ff. de manu. alle. Bald. in c. dn̄o guerrā. §. ad hec. hic finiꝛ lex. Predictis adde no. q. naz no. in d. l. edita. niſi in acceſſorijs, ergo nō debet fieri talis ſupple ſi ſm cōem opi. nō pōt fieri additio ad libellū poſt lit. cōteſt. ſm tio per indirectū, q; parū releuaret dicere, ꝙ lit. cōte. nō poſſet addi. Quid, ſi deduco vnā cauſam, ⁊ ꝓbo aliā? poteſt ſequi cōdēnatio in poſſeſſorio, nō in petitorio. Ita fin. dicit Bal. ⁊ Ang. in l. fi. in j. col. C. de anna. excep. Et vide Bald. in l. j. in prin. ⁊ in fin. C. vt in poſ. leg. ⁊ ibi dicūt ꝑ illū tex. ꝙ probationes tātū que accumulantur ad libellum debent admitti. ¶ Adde vt ꝑ Bar. cōſi. ccxxiij. incip. accuſatio. ⁊ Bal. cōſi. cxlviij. incip. poſito ꝙ certa pars menſis. lib. iiij. vbi ſequitur Bar. in d. §. ſed vt probari.

§. **Eſt autem.** Depoſitarius ſtatim poteſt conueniri ad rei reſtitutionem, niſi cauſa de nouo emergat. h. d. iſte §.

1 ☞ Dolus commiſſus in vendendo rem, non purgatur rem redimendo.
2 Depoſiti actione quis non tenetur per ſolum contractum adhibitum circa rem depoſitam.
3 Emphyteuta, qui rem ſine licentia domini vendidit, ⁊ poſtea recuperauit, an incidat in commiſſum.

a §. **Si rem.** a Dolus cōmiſſus † in vēdēdo non pur-
1 gatur rem redimēdo. h. d. ¶ Opp. de l. ſequitur. §. itē Labeo. j. de vſuc. ⁊ ſ. de alie. iu. mu. cau. fac. l. ex hoc edicto. §. ſi quis. Sol. gl. ꝙ hic vēdidit, ⁊ tradidit, in cōtrarijs ſolū vēdidit. Iſta ſol. eſt vera in ſe, ⁊ no. † eā, ꝙ per ſolum cōtra-
2 ctū adhibitū circa rē depoſitā quis nō tenetur depoſiti. Alij dicūt, ꝙ ibi recuperauit poſſeſſionē, hic ſolū redemit. Hec ſol. non eſt vera, ⁊ eſt cōtra iſtū tex. qui dicit, ſemel dolū feciſti. Alij dicūt, eſt vera ſol. ibi quoad alia excuſaꝛ, nō quo ad interitū. Iſtā
3 tenēt doc. ⁊ facit † ad q. de emphyteuta qui vendidit rē ſine licētia domini, ⁊ poſtea recuperauit, an incidat in commiſſum. De quo per gl. in l. iuris gentium. §. adeo. ſ. de pac. ⁊ per Dyn. j. de vſucap. l. ſequitur. §. item Labeo. ⁊ ibi dixi. ⁊ videtur mihi ꝙ de hoc habemus vnicam rubric. de vaſal. qui feu. vend. ⁊ rede. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si rē. Intellige iſtū tex. vt in l. qui furtū. §. fi. ſ. de cōdi. fur. Et ad ipſum vide gl. ⁊ doc. in l. quāuis. §. conductor. de acq. poſ. Itē facit ad aliā q̄ſtionē, de qua ꝑ Bart. in l. ſi inſulā. j. de v. ob. i vj. q. ⁊ ad aliā q̄ſtionē, d qua i l. ſi qs libellos. C. d app.

Non ſolum. Ex depoſito facto per ſeruum noſtrum, vel in quem habemus vſumfructum, queritur nobis actio. h. d.

a **Si rem a ſeruo.** a Qui depoſitum reſtituit domino putatiuo liberatur, niſi ſciens fecerit. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si rem a ſeruo. No. iſtum tex. ⁊ facit ad no. per Bar. in l. vrbana. ſ. de cond. indeb. de prelato.

a **Eleganter.** a Qui quaſi de ſuo ſoluit, nō videꝛ depoſitū reddere. h. d. ¶ No. hic, ꝙ ſi ſoluerit tāquā ſuū, nō liberaꝛ, ⁊ dominus poterit agere depoſiti ꝓ eo qd habet, qd videꝛ abſurdū. Huiꝰ timore dicit gl. ꝙ hic dn̄s cōſumpſit pecuniā ſibi ſolutā, ⁊ ſic recōciliaꝛ cōſumptiōe l. non omnis. §. ſi. ſ. ſi cer. pet. Iſtud non videꝛ verū, q̄n enim ſoluitur pecunia, que eſt recipientis, non cadit recōciliatio, nec conſumptio. l. ſequitur. §. lana. j. de vſuca. arg. l. ſi filiuſfamilias. ſ. ſi cer. pet. Dicendum eſt ergo, ꝙ hic pecunia fuit depoſita, ⁊ numerata. vnde fuit tranſlatum dominium in accipientem, ideo illud qd fuit ſolutum non erat dicti accipientis, ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Eleganter. Iſtum tex. inducit no. glo. in l. ſi ſeruos. C. de act. empti.

§. **Sepe.** Conuentio ⁊ ſpontanea oblatio facit depoſitariū teneri de culpa leuiſſima. h. d. Uide in tex. ibi, ⁊ cuſtodia, ſcilicet vt teneatur de culpa leuiſſima, vt not. j. de reg. iur. l. Zctus. in fi. gl. hic, que incip. no. hic quinq; caſus. Ubi non facit eū teneri de caſu, ſed de culpa leuiſſima. Eſt ⁊ ſextus qui ponitur hic in tex. ibi, ſed ſi obtulit, ⁊c.

1 ☞ Indiuidua res dicitur, que tantam vtilitatem preſtat in parte reſpectu partis, ſicut tota in toto reſpectu totius.

a §. **Si pecunia.** a Si depoſitum eſt diuiduū, vni ex heredibus repetēti ſoluiꝛ ꝓ parte, ſi indiuiduum, in ſolidum, ſi quidem ipſe caueat, alias deponetur. hoc dicit. Quem caſum no. quia multum alleg. in l. ſtipulationes non diuiduntur, infra, de verborum obligat. dum tra-
1 cto materiam diuidui, ⁊ indiuidui, quia illa † dicitur res diuidua, que tantam vtilitatem preſtat in parte reſpectu partis, ſicut tota in toto reſpectu totius, nam idem eſſet in pecunia. Uides

* * Vides hic, quod depoſitarius,qui ſuſcepit in ſe periculuꝫ. Iſtud verbũ periculũ in ſe,hoc importat,vt ſolũ teneať de leuiſſima culpa,ꝛ non de caſu fortuito.Contra,imo teneatur etiã de caſu fortuito,qꝛ hoc importat verbum,periculum.vt l. Ariſtoni.ĵ.mãd.dic circa hoc,q̄ꝺ aut recipio periculum in me in cõtractibus,in quibus de ſui natura non veniebat culpa leuiſſima,ꝛ tunc illa pactio,ſeu receptio periculi operabitur culpam leuiſſimã,ꝛ non caſum fortuitũ:vt hoc tex.ꝛ ĵ.loca.l.opus.Aut loquitur in contractibus,in quibus de ſui natura tenebatur de culpa leuiſſima,ꝛ tunc ſi recipiat in ſe periculum,iſta pactio operabitur,vt teneatur de caſibus fortuitis:arg.ĵ.de vſur.l.ſi ſtipulatus,vt pactio,ſeu verba aliquid operentur,arg.l.ſi quãdo.ĵ. de leg.ĵ.Iſtam concordantiam notabiliter,ꝛ ſuccincte tradidit
* gl.ĵ.mã.l.ꝛ Ariſtoni.ꝛ Inſt.de emp.ꝛ vẽ.§.q̄ꝺ ſi fugerit homo.]

ADDITIO.

a ALEX. ⁋ Si pecunia. Sing.eſt ſecundum Raph.in l.ij.§.ex his.ĵ.de verb.obl.vt ibi ſcripſi poſt Imo.

§. **Apud Iulianum.** Si duo ſe heredes cõtendunt,licet debitori ſoluere cui vult,exacta cautione,quod ſe ab alio defendit.h.d. quod no.Et nõ ſunt multi dies quod ego feci hoc fieri,ꝛc.

§. **Si quis tabulas.** Opp.de l.itaqꝫ fullo.ĵ.ſ tur.Sl.ſoluit vno
* modo.Tu dic vt ibi plene dixi,ꝛc.[⁋ Iſte §.ibi:diuulgarẽtur. allegatur ad hoc q̄ꝺ ſi tradidi alicui literas clauſas,vt eas portaret amico meo,ſi literas,ꝛ contenta in eis diuulgauerit, teneatur mihi actiõe iniuriarũ,pro quo l.ſi quis teſtamẽtum.§.ſi.ꝛ l.ſed ꝛ ſi quis.ſ.ad l.Aquil. ⁋ Et ꝓ maiori notitia huius materie dic breuiter q̄dã notatu digna. Si queratur qualiter punitur ille,qui ſecreta alicuius reuelat,dic quod aut reuelat ſecreta principis,aut reipublice,ꝛ tũc furcis ſuſpenditur,aut vnius ex ducibus belli,ꝛ omnia perdit,quia in crimen leſe maieſt.incidit.ĵ.de penis.l.ſi quis aliquid.ij.§.tranſfuge.ꝛ de re milit.l.omne delictum.§.exploratores.ꝛ ad leg.Iul.maieſta.l.j.circa finẽ.ꝛ C.eo.tit.l.ſi quis.circa prin.Aut reuelat ſecreta alicuius priuati,ꝛ tunc aut reuelans eſt in aliquo officio conſtitutus,vt qꝛ eſt notarius,cliens curie,vel ſimilis,ꝛ tunc deportatur,vel relegatur ſecundũ ſue perſone conditioneꝫ,vt d.l.ſi quis aliquid.§.ſi quis.ꝛ ſequen.Aut nõ eſt in aliquo officio,ꝛ tũc punitur pena huius §.ſcilicet actione iniuriarum,quantum ad partem,ꝛ quantuꝫ ad rempub.punietur extraordinarie.vt ff.de extraor.crimi.l.penul.§.j.ad l.Aquil.ſi quis teſtamentum.§.ſed ꝛ ſi qs de teſti.l.qui falſo vel varie.in vaſallo autẽ dic,ꝙ feudum amittit,vt in feu.qui.mo.feu.amitta.c.j.Quod eſt verum,ſi conſiliũ eſt licitum,ꝛ honeſtum,alias ſecus,vt no.extra de iureiu.c.ego
* N.ad quod ff.de verb.ſig.l.late culpe.§.amicos.cum ibi not.*

a §. **Si quis argentum.** a Qui petit ſpeciem argenteã,debet in libello inſerere ſpeciẽ,ꝛ pondus,niſi ſe ignorare iurauerit.h.d. Illud quod hic dicitur,iuranti ſuccurratur,glo.intelligit quo ad hoc,vt admittatur libellus,nõ quo ad ſententiã,ſed poſtea debet probari.Tu autem hoc intelligas,vt dicam in ſequen.§. ⁋ Querit glo.quid de eo,qui dubitat de ſpecie? Certe non admittitur,vt in glo.ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ⁋ Si quis argentum. Nota q̄ꝺ licet ꝓcedat libell⁹ incertus aliquo caſu,tamen debet certificari per probationẽ,ꝛ ita iſtã gloſſam pro no.alleg.Bald.in l.ij.in ver.ſed nunquid.C.de ſent.que ſine certa quantitate.ꝛ no.Bar.in l.ſi in rem.in ſi.ſ.de rei vend.vide Cy.in l.edita in ver.nunc reſtat videre de eden.ꝛ Spe.in tit.de lib.conce.§.iuxta.ver.ſed in quo proderit.cum precedenti.

1 ☞ Libellus quando agitur, vt ciſta ſigillata depoſita reddatur,quomodo formetur.

2 Depoſita ſigillata res fuiſſe in ciſta quomodo probetur.

a §. **Si ciſta.** a Qui vas plenum ꝛ ſigillatum depoſuit,ſi res oſtenderit,de rebus ſingulis aget depoſiti,ꝛ ſi nõ oſtẽderit,ſimpliciter agere poterit:hoc dicit.An autẽ ego debeo ꝓbare in illa ciſta ſignata tot res fuiſſe. gl.dicit q̄ꝺ ſic,que probatio eſt valde dura. ⁋ Pro declaratiõe
1 primo quero quando † ciſta,vel aliud vas ſignatum depoſitum repetitur,qualiter debeat formari libellus? Reſpon.quod propter hoc factus eſt iſte §.in quo diſtingue.q̄ꝺ,aut fuerũt ſingule res depoſite aſſignate,ꝛ tunc ſingule ſunt petẽde.vt in verſic. quod ꝛ ſi res.Aut non ſunt aſſignate,ꝛ tunc ſunt opi.Naꝫ Trebatius ait ciſtam repetẽdam,ꝛ de ſingulis rebus non agenduꝫ. Labeo idem.quod de neceſſitate de ſingulis rebus agi non poteſt.Author legis dicit,quod hoc poteſt fieri,non tamen,quod
2 ſit neceſſe. Itẽ dicitur hic,† quod debet probare res eſſe amiſſas,ſed qualiter hoc ꝓbare debeat,tex.hic iſtud nõ dicit.Inno. in c.ſin extra quod me.cauſa.hoc declarauit,vbi diſtinguit.Aut ciſta non reſtituitur ſignata dolo depoſitarij,ꝛ tunc res,que in ea erant,probabitur per iuramentum,vt l.ſin.C.vnde vi.ꝛ ĵ.eo. l.in depoſiti.ꝛ ſ.de in lit.iurã.l.in actionibus.Aut non reſtituitur ſignata propter aliquã culpam,vel caſum,ꝛ tũc debet probare plene.Ita debet intelligi gl.ꝛ ita intelligitur §.precedens.ꝛ quod ibi no.Poteſt enim intelligi quod ſupra dicitur quod iuranti ſuccurratur,ſcilicet iuranti in litem quando per dolum non reſtituitur,hoc tangitur per Roffr.in libellis ſuis,in titu. de actio.in factum,ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ⁋ Si ciſta. Si depoſui ſaccum vel ciſtam,an debeaꝫ ꝓbare plene de omnibus rebus ibi poſitis.Et adde quod ꝑ iſtũ tex.no.dicit Bar.in l.cum ſeruus.de condi.ꝛ demonſtrat.in fin. Bene facit quod no.Barto.in l.in actione.infra de fur.ꝛ in l.inter ſtipulantem.§.j.infra de verborum oblig.ꝛ in l.non ſolum.§.ſed vt probari.de operis noui nuntia. Idem videtur firmare Spe.in tit.de fur.verſic.quid ſi res.ꝛ vide not. per Bartolum in l.in eos.ad fin.fur.aduer.nau.cau.ꝛ Bal.in rub.C.eod.in ꝑnc.ꝛ in l.j.C.loca.adde vt per Petrum de Anchara.cõſi.cclxxxix.

a §. **Si apud duos.** a Plures depoſitarij ad rei reſtitutionem tenentur in ſolidum ꝛ etiam de dolo.ſi omnes dolum commiſerint,ſecus,ſi alter tantum.hoc dicit.No ad euidentiam,ꝙ in actione depoſiti,locati,ꝛ ſimilibus cõtrahitur duplex obligatio.Vna eſt primitiua,hoc eſt,quando contrahitur ad rem reſtituẽdam.Alia eſt,que dicitur ſecundaria,que contrahitur ratione doli,vel culpe,Modo pone caſum in §.iſto,ꝛ materiam iſtius.§.declara bene vt dixi in l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculũ.ſ.commod.

ADDITIO.

a ALEX. ⁋ Si apud duos. Et vide Bar.in l.reos.in prin.iiij.q.ĵ.de duo.reis.ꝛ no.in l.iij.§.j.in ij.q.eod.tit.

§. **Sed ſi duo.** Plures deponentes poſſunt in ſolidum agere,ſi eſt actum ꝙ vni poſſit ſolui,alias pro parte tantum.h.d.quem §.nota multũ. ⁋ Not. quando agitur vt cuilibet poſſit ſolui totum,videtur ꝙ quilibet poſſit petere totum,ꝛ eodem modo alibi quando committitur officium duobus,vt ſcilicet,inſolidum poſſint adminiſtrare,videtur agi,vt quilibet teneatur inſoliduꝫ,vt l.antepenul.de cur. bon.dan. ⁋ Querit gloſſ.quid in dubio? Dicit gl.in dubio pro parte,ꝛc.

§. **Si ſic depoſuero.** Poteſt qs repetere depoſitũ ante tempus ſtatutum.h.d. ⁋ Opp.de l.in commodato.§ ſicut.ſ.cõmo.ꝛ l.ſicut C.de act.ꝛ oblig. Solu.poſt obligationem contractus non licet mutare voluntatem circa id,ad quod quis eſt obligatus alteri: ſed ſi depoſui apud te pecuniam reddendam poſt tempus,non ſum tibi obligatus non repetere ante tempus,ideo poſſum voluntatem mutare,ꝛc.

§. **Quod autem.** Depoſitarius nõ tenetur, niſi de dolo,ꝛ lata culpa.ꝛ ideo, re vendita per heredem abſque dolo,non tenetur,niſi de eo quod ad eum peruenit.h.d.

LEX V.

Et,apud quem. In contraria depoſiti non iuratur in litem.h.d.Vel ſic,In actiõibus contrarijs,in quibus de fide rupta non agitur,non efficitur quis infamis.h.dicit. ⁋ Quero,quid,ſi in actionibus contrarijs ageretur de fide rupta,an iurabitur in litem,habuiſtis gl.in l.ſi pignore.§.ſi poſt.ſ.de pig.act.ꝛc.

§. **In ſequeſtrum.** Contra ſequeſtrum habet locum hec actio qua tenetur rem exhibere in loco conuento,vel in altero ex his.ꝛc.

§. **Si velit.** Sequeſter nõ poteſt officium ſuum deponere ſua ſponte,niſi ex cauſa,ꝛ tunc iudice interueniẽte.hoc dicit. ⁋ Quero que eſt iuſta cauſa? Rñ.forte erat abfuturus,vel aliqua ex his cauſis interuenerat que ponuntur.l.ſi filiuſfamilias.§.ſin.cum.l.ſequẽ.ſ.de procur.l.poſt l.item cum.l.ſequen. ⁋ Iteꝫ quero,dicitur hic quod cito debet reſtitui,quero,quando dicitur cito? Reſpon.per l.ſi oleum.in princ.ſ.de dol.quod no.ꝛc.

LEX VI.

PRoprie. No.hoc quod dicitur a pluribus,ſecus,ſi ab vno,l.ſi gratuitaꝫ.§.ſi.de preſcrip.verb.cum l.ſeq.not.bene,ꝛc.

LEX VII.

SI hominem. In re aliena intẽpeſtiue miſericordiam exercere,dolus preſumptus eſt.h.d.

§. **Datur actio.** Quādo dolus defuncti purgat per actionem deſcendentē ex cō-
tractu, heredes tenentur in ſolidum non attento, quātū ad eos
peruenerit. h. d. quem §. no. ¶ Opp. Inſti. de perpe. ꝛ temp. ac.
§. aliquando. Gl. dicit ꝙ iſta regula fallit in certis caſibꝰ quos
ponit hic. Primus eſt in d. §. aliquando. Sed hoc nō eſt veruꝫ:
nam ibi dolꝰ dedit cauſam ꝯtcui, ꝛ ſic ꝯtcꝰ fuit ipſo iure nullus,
vnde nō pōt purgari per actionem deſcēdenteꝫ ex ꝯtcu, merito
cōtra heredes nō dať in ſolidū, ergo, ꝛc. Item fallit in actione in
factum, q̄ dať cōtra menſorem, vt l. iij. §. pe. ꝰ. ſi men. fal. mo. dix.
ſed certe nec ibi fallit, q2 nō eſt ex cōtractu, ſed ex delicto menſo
ris. Item fallit in tributoria, vt ꝰ. de trib. l. illud. §. fi. Certe nec
ibi fallit, q2 ibi nō dať ex dolo adhibito in cōtractu, ſed adhibi-
a to in doloſa diſtributione. Item fallit [a] in actiōe in factū de eden
do. l. fi. ꝰ. de eden. Certe nec illa naſciť ex ꝯtcu, ſed datur a lege,
vel naſcitur ex delicto cōmiſſo in nō parendo iudici, qđ eſt ve-
rius. Item fallit, dicit gl. in ſtipulatiōe iudicatū ſolui interpoſi
ta. l. ſi eū. §. q iniuriarū. ꝰ. ſi qs cau. Sed certe actio ex ꝯtcu erat
acceſſoria ad actioneꝫ ex delicto. Preterea ibi poſt morteꝫ deſijt
intereſſe de p̄terito. Item fallit in actiōe in factū de precario. l. q̄
ſitum. §. fi. ī. de preca. Ratio eſt, dicit gl. q2 precariū ad heredem
nō tranſit. Iſta ratio nō videť bona: nā neqꝫ mādatū, neqꝫ ſocie-
tas tranſit ad heredeꝫ in ſolidū, ꝛ tñ ex dolo defuncti dať actio
ꝯ heredem in ſolidū. l. ex depoſiti. ī. de ac. ꝛ oblig. Dic ergo, qđ
ratio eſt, q2 actio de p̄cario nō oritur ex contractu, ſed eſt dati-
ua, datur enim a pretore, vt not. in l. cum precario. §. j. de preca.
Sed ſi ageretur actione preſcri. verb. que continet vim preca-
rij. l. ij. §. j. ī. de preca. quam certum eſt oriri ex contractu, vt l. iu-
ris gentiū. §. j. ꝰ. de pac. tūc dareť ꝯ heredem ex dolo defuncti.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Item fallit. Vide ad cōfirmationem Fel. in c. conſti
tutus. ī fi. de teſt. ꝛ Ale. i cōſ. ciij. vol. j. ꝛ in c. cū I. ꝛ A. de re iud.

§. **Quoties** Quando nūmularij foro cedūt, potior eſt cauſa deponentiū, ꝛ vſuras nō reci-
pientiuꝫ, ꝛ inter eos q prior eſt tempore, nō eſt potior in iure. h.
d. Vel ſic, Cauſa d̄poſiti p̄fertur ceteris etiā p̄uilegiatis, niſi de
ponens vſuras receperit. h. d. cuꝫ l. ſeq. ꝛ fi. huius l. ī ꝟ. plane. in-
telligo de expenſis, q̄ fiunt in cōſeruatione bonorum, ꝛ venditio
ne. l. ſcimus. §. in cōputatiōe. C. de iure delib. ꝛ l. j. ī. ad l. Falci. ꝛc.

LEX IX.

In depoſiti. In actionibus bone fidei qlibet heredū tenetur in ſoliduꝫ
ex dolo, ſeu facto proprio, ex facto auteꝫ defuncti pro
hereditaria portione. h. d. Hoc eſt verū in actionibꝰ
bone fidei, ſecus in actionibus ſtricti iuris. l. ij. §. fin. ꝛ l. eadeꝫ. §.
Cato. ī. de verb. oblig. ꝛ ibi plene dixi.

LEX XI.

1 ☞ Monacho aliquid deponenti an ſolui poſſit ſine Abbate.

a **Quod ſeruus.** [a] Licet per contrahentem alteri queratur actio, tñ ei
poteſt ſolui, niſi ſit cauſa iuſta credēdi eum, ad quem
pertinet, permiſſurum non fore. h. d. quam legem non
1 multum curo, *quia valet ad monachos, qui deponūt aliquid,
nunquid poſſit eis ſolui, cuꝫ ſit queſita actio Abbati. Ad quod
l. ſi vnus. ſupra de pact. ꝛ l. ſi ſeruus. ī. de ſolut. ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qđ ſeruus. Vtrū poſſit ſolui monacho, adde Bar.
in l. filius. C. de pact. ꝛ qđ no. Bar. in l. eū qui ita. §. qui ſibi. ī. de
verb. oblig. Et dicit Bal. in authen. hoc ius porrectum. C. de ſa
croſan. eccle. quod ſi mutuo ſacerdoti, licet nō conuertat in vti-
litatem eccleſie, tenetur ipſe ſacerdos. Et qualiter contra mona
chum, vel monaſteriuꝫ, ꝛ qua via agatur, vide in auth. cauſa que
fit cum monacho. ꝛ ibi Bal. C. de Epiſ. ꝛ cler. ꝛ dicit Bal. in l. ſer
uum. C. de rei vendi. quod ſi ſeruus, vel monachus detinet rem,
dominus ꝛ Abbas debent conueniri. Et vide Inn. in c. quan-
to. in gl. in ver. monaſteria. de offic. ord. An autem ex contractu
prioris clauſtralis guardiani, vel caſtaldi, eccleſie obligantur?
vide Bal. in rub. de exerci. Sed quid, ſi mulier mutuat, vel delin
quat, an preiudicet marito in dote? Vide Inno. qui not. alleg.
iſtum tex. in arg. in c. per veſtras. de donat. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ ad
queſtioneꝫ Bar. hic, vide Bal. in l. j. C. qui. res iud. non noc. ꝛ in
rub. C. eo. in ij. q. ꝛ vide ſing. Bar. in l. filie. ī. de ſol. ꝛ Pau. de Ca.
hic, ꝛ Bal. in l. cum filius. in fi. ꝰ. ſi certū pet. vbi hoc limitat pro
cedere in vera ſolutione, ſecus in ficta, per l. fugitiuꝰ. de ſolut.
Adde, quādo monachus obliget Abbatē ex mutuo. Abb. cōſi.
lxxxviij. lib. j. POMA. ¶ Vide Alex. conſi. cij. vol. iiij.

LEX XII.

Si in Aſia. Quod eſt fiendum in re depoſita, in dubio intelligitur expenſis de-
ponentis, niſi aliter ſit actū. hoc dicit.

a §. **Depoſitum.** [a] Res ibi debet reſtitui, vbi depoſita eſt, niſi alibi expenſis peten
tis petatur, ꝛc.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Depoſitum. Pro declaratione iſtius legis cum ſeq.
vide que addidi ad Bar. in l. fraudati. ī. de publicanis.

§. **Cum ſequeſtro.** Actio depoſiti ſequeſtraria dať cōtra heredes. h. d.

§. **Quemadmodum.** Poſt litem conteſta. rei periculum ptinet
ad depoſitarium. h. d. Hic glo. facit mentionem de opin. Ioan. ꝛ
Mar. vtrum debeat diſtingui, an res erat peritura penes acto
rem, vel non, videbitis ſtatim in l. ſi plures. ī. eod. titu.

LEX XIII.

1 ☞ Cōparēs vel heres, vel procurator vt conſtituat debitorē
in mora, debet per inſtrumentum oſtendere eſſe talem.
2 Litigans vſqꝫ ad aperturam teſtium, vel productioneꝫ inſtru-
mentorum poteſt habere iuſtam cauſam litigandi.
Et ideo ante non condemnatur in expenſis.

a **Si quis inficiatus.** [a] Ab ea die qua qs cepit
habere iniuſtā cauſam litigādi, videť dolo malo face-
re, ꝛ ad eū p̄iculū ſpectat. h. d. quā legē no. ex hac l. an
b no iſto [b] collegi tibi duas practicas. Vnā, * ꝙ qū tu p̄ſtaris
1 mihi tāquā p̄curator vel tāquā heres, ꝙ ego ſoluā tibi, debes
mihi facere fidē p inſtrumētū, q̊modo tu ſis p̄curator, vel tu ſis
hr̄s, alias ego nō cōſtituor in mora, vt hic, ꝛ dixi in l. qđ te. ꝰ. ſi
2 cer. pe. ¶ * Scđo nota, qđ pōt eſſe, ꝙ qs habuit iuſtā cauſaꝫ li-
c tigādi vſqꝫ ad aperturā teſtiū vel ad p̄ductionē alicuius inſtru
mēti, tūc incipit habere iuſtā cauſam litigādi, q2 forte ex dictis
teſtiū, vel ex īſtrumēto cognoſcet actorē habere iuſtitiā ꝙ prius
d p̄babiliter ignorauit. ꝛ ideo [d] cōdēnabiť in expēſis factis ab il-
la die in antea, nō in factis retro. Caſus eſt hic, ꝛ ideo lex volēs
dare cōſiliū cōſulait, ꝙ ſtatim, cū alicui eſt notū in iudicio, ſe nō
habere iuſtitiā, deſiſtat a lite, ꝛ p hoc excuſat ab expenſis, ꝛ a ca
lumnia. l. deſtitiſſe. ꝰ. de iudi. ꝛ ibi dixi: ꝛ ideo p̄ducas inſtrumē
tum quanto citius poteris, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si qs inficiatꝰ. Alle. no. Bal. in ru. C. e. in j. q. in ꝟ. ex
hac l. anno iſto collegi tibi duas practicas, ꝛc. Iſta limitat Bal.
in l. ſi legatū. ꝰ. de edē. Et aduerte q2 Bar. ī l. de pupillo. §. q p̄
curatorio. in j. opp. ꝛ ibi clarꝰ Imo. ī. de ope. noui nūt. dicit hoc
eſſe verū, qū inſtrumētū oſtēdiť ī publica forma in iudicio, ꝛ da
tur copia, vt poſſit deliberari. Nā ſi poſtea nulla cauſa allegať
iuſta ꝯ inſtrumētū, licet inſtrumētū negeť verū, nō ob. ꝛ releuat
p̄curatorē oſtēdētē tale īſtrumētū ab omni ſatiſdatiōe de rato,
perinde ac ſi ipſe dñs talē actuꝫ faceret. Secus ex ſola oſtenſio-
ne inſtrumenti extraiudiciali. q2 tunc non reddiť ius certum, ſi
negeť inſtrumētū verū, q2 multa poſſunt obijci cōtra inſtrumen
tū. Ita intelligať tex. ꝛ qđ ibi dixit Bald. in d. §. qui p̄curatorio.
ſcđm vnā lec. ad qđ facit qđ no. in l. nomē. C. q̄ res pi. oblig. poſſ.
Et iſta faciunt ad intellectū eius, qđ alibi dicit Bart. ꝙ inſtru-
mētū facit rē manifeſtā, vt ipſe dicit ī. de op. no. nun. in l. j. in p̄n.
in ꝟ. venio ad q̄ſtionē. Adde tñ qđ dixit gloſſ. multū ſing. in cle.
cauſam. in ꝟ. appellāti. de ele. Hāc gl. alle. Bar. ī l. nō ſolū. §. mor
te. de ope. no. nū. q̄ videť velle ꝙ in caſibꝰ, in qbus requiriť p̄pria
ꝛ vera ſciētia dñi nō ſufficiat, ſi ſit denūtiatū p̄curatori, et cum
ſpeciali mādato, ꝛ illud etiā oſtēdat, qđ no. ꝛ quādo requiratur
vera ſcientia domini ꝛ qū non, ꝛ qū procuratori preiudicet, vi-
de in l. procurator. in prin. de tribu. ꝛ in l. apud Celſum. §. queſi-
tū. ī. de do. excep. ꝛ qđ no. Bar. in d. §. morte. ꝛ no. Bar. in l. pa-
ter. §. ex quo. ī. de admini. tut. Adde Ro. cōſi. cclxxxviij. vbi vi-
de an requirať ſciētia in domino, ꝛ an ſufficiat ꝙ p̄curator ſciat.
b POMA. ¶ Anno iſto. Qū aliquis proteſteť alicui tāquā he-
res, vel p̄curator, debet illi facere fidē p inſtrumētū qđ ſit p̄cu-
rator, vel heres vide Alex. cōſi. xlj. vol. iiij. ꝛ cōſ. xcv. alias lxxv.
vbi plene Fely. in c. exceptiōe. de exce. Ale. cōſi. ccl. in vl. col. vol.
ij. ꝛ cōſ. ccxix. vol. ij. Corſet. ſin. ſuo ici. p̄curator. Alex. ī l. de pupil
lo. §. q p̄curatorio. ff. de no. ope. nun. Bal. in c. eam te. de reſcrip.
c ALEX. ¶ Iuſtam cauſam. Adde qđ nota. Bald. in aut. ge-
neraliter. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ omnino adde qđ no. Bart. in d. l. q in
alterius. de re. iu. vbi pulchre, ꝛ in l. p̄perandum. §. ſiue autē al-
terutra. C. de iud. ꝛ in l. ſi rē. §. fi. de pign. ac. ſi qđ in criminalibꝰ;
vide Bar. in l. j. in p̄n. ī. ad tur. in ver. venio ad ver. q̄ri pōt ad p̄
dicta. Adde Barto. in d. §. ſiue autem alterutra. Sed iſtud cō-
ſil. eſt ſane intelligendum, niſi ſibi fieret notum per inſtrumen-
ta, vel teſtes deponentes de facto proprio ipſius litigantis: q2
ipſe preſumeretur fuiſſe in dolo, vel ſaltem in lata culpa, l. quā-
quam. ad Velleia. ꝛ ideo non debet euitare condemnatio-
nem expenſarum. l. eum quem temere. de iudi. Inſtitu. de pena
temere

temere litigan. §. j. cũ ſimi. Et eodem modo dʒ limitari iſta do-
ctrina quod vbi in cauſa appellationis feratur ſentẽtia ex no-
uis actis, victus debet abſolui ab expenſis. De qua ꝑ Bar. in
d. §. ſiue aũt alterutra. ꝛ illud no. dom. de Ro. conclu. cclx.
POMA. ¶ Et ideo. Circa hoc cõſ. vide Alex. conſi. ccxx. vol. ij.
o ꝛ conſ. xcv. eo. vol. Cum. conſ. lxxiiij.. Feli. in c. quoniam contra.
de proba. ꝛ in c. fraternitatis. j. col. de teſti. ꝛ in c. exceptionez.
ꝑ. ſubdit Bal. de excep. ꝛ Feli. in c. paſtoralis. in fi. de iudi. Ale
xã. conſ. xc. col. fi. vol. ij. alias iij.
* CLAV. ¶ Die. Vide alias concord. per Feli. in c. exceptionez.
de except.

§. Competit. Pro re depoſita non competit cõdi
ctio antequam committatur dol⁹. h.
d. ¶ Opp. ſ. eo. l. j. §. idem Pomponius. ver. quid enim. ꝛ §. eſt
autem. Sol. actio depoſiti competit ſtatim ante dolum cõmiſ-
ſum, vt hic: condictio furtiua nõ, vt ibi. Et de hoc dic plene in
l. ſi ſtipulatus ſum mihi §. j. ĩ. de ſolut.

LEX XIIII.

SI plures. Debitum eſt reddẽdum maiori
parti heredũ. h. d. ¶ Opp. ſ. e.
l. j. §. ſi pecunia. Sol. Aut res eſt indiuidua, ꝛ tũc vni
ſoli occurrenti eſt reſtituẽda, vt ibi, aut eſt diuidua,
ꝛ tũc habet locum diſtinctio l. noſtre, q͛ aut venit maior pars,
ꝛ ei reſtituitur tota, vt hic, ꝛc.
a **§. Siue autem.** Si res depoſita perijt eo mõ, a
quo eſſet peritura apud depo-
nẽtẽ, depoſitarius liberatur. h. d. Iſte tex. facit multum ꝑ opi.
Mar. contra Jo. de quo plene in l. quod te. ſ. ſi cer. pet.

ADDITIO

a ALEX. ¶ Perijt eo modo. De intellectu vide per Jmol. in l.
cum res. §. j. de leg. j.

LEX XV.

1 ☞ Actiõe ꝯ quẽ agitur depoſiti vel cõmodati, nõ poteſt oppo
nere exceptionem proprij dominij ille contra quem agitur.
2 Dominij proprij exceptio in remedio. l. ſi quis cõductionis. C.
locati. non admittitur.
a **QUi rem.** In re propria nõ conſiſtit[a] depoſi
tum, ideo depoſiti agi nõ põt, ideʒ
1 in commodato, ꝛ precario. h. d. ¶ ✝ No. quod ille, cõ
b tra quem agitur depoſiti vel commodati, [b] põt op-
ponere exceptionẽ contra. ſ. commod. l. ita, vt ſi fur. C. loca. l. ſi
quis cõductionis. ꝛ l. j. §. ſi predo. ſ. eod. Sol. Si volo oppone
re exceptionẽ de dñio alterius, non poſſum, q͛ per hoc nõ im-
peditur contractus commodati. Poteſt enim cõmodari res
aliena, vt d. l. ita vt ſi fur. Idẽ in depoſito. ſ. eo. l. j. §. ſi ꝑdo. Sed
ſi volo opponere exceptionẽ de dominio proprio, tunc ſi agit
depoſiti, cõmodati, vel ſimili actione ex contractu, poſſum op-
ponere, vt hic, q͛ dominium proprium impedit contractum, et
per cõſequens obligationẽ, ꝛ actionem ex ꝯtu, vt hic, cũ ſimil.
Sed ſi ageretur condictione ex l. ſi quis cõductionis. C. loc. nõ
poſſum opponere exceptionem dominij proprij, vt ibi. Contra
ille, qui ſcienter in rem propriam recipit commodatum vel con
ductionẽ, videtur eam donare, vt no. in l. ſi aliquam rem. ĩ. de ac
qui. poſſ. ergo non poteſt opponere exceptionem dominij pro-
prij. Huius timore haberemus intrare in illã materiam diffici
lem. d. l. ſi aliquam rem. ſed ibi plene dixi. Cy. tangit aliqualiter
in l. qui rem. ꝛ l. ad probationem. C. loca.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non conſiſtit. Limita hãc legem per l. certe. §. fi. ĩ. de
precar. ꝛ no. hic in gl.
b ALEX. ¶ Commodati. Vide late Bar. in l. ſi alienam. ĩ. ſol. mat.

LEX XVI.

SI is, apud quem. Deponẽs prim⁹ nõ
habet actionẽ cõtra
tertium depoſitarium, niſi prius ei fuerit ceſſa. h. d.

LEX XVII.

LIcet deponere. Apud ſequeſtrum
pl͛es tm̃ deponũt, ꝛ
tunc poſſeſſio amittitur. h. d. ¶ No. ꝙ rei ſequeſtra-
te perditur poſſeſſio, quod intelligũt doct. quando
depoſitum fit ex conſenſu vtriuſqꝫ partis, vt hic, ꝛ l. intereſſe
puto ĩ. de acqui. poſ. Secus, ſi fieret authoritate iudicis ꝯ vo-
luntatem eius, qui primo poſſedit, arg. l. iij. de acquir. poſſ. Ita
tenebat Jac. but. ꝛ Jac. de Are. ꝛ Cy. C. de prohi. ſequeſtr. l. j. in
ij. queſt. dixi plene in d. l. intereſſe puto. ꝛc.

LEX XVIII.

DE eo quod. Alias l. qꝺ tumultus. Actio de
poſiti in quatuor caſibus contra
heredem ex dolo defuncti datur in ſimplum, ꝛ intra an-
nũ ex dolo heredis ſecundum ſuam naturam. h. d.

LEX XXI.

SI apud filium. Emancipatus tenetur
de ꝺpoſito ante ſibi fa-
cto. Idem in ſeruo manumiſſo. h. d. ¶ Oppon. de l.
Põponius in negotijs. ſ. de neg. geſt. ꝛ l. j. §. ſi apud.
ſ. eo. Gl. ponit plures ſol. Ego credo illam veram, ſcilicet qꝺ
ſeruus non teneatur depoſiti, ſed rei vẽdicatione, vel cõdictio-
ne furtiua, ꝛc.

LEX XXII.

SI duo heredes. Si plures heredes
depoſitarij ſepara-
tim dolũ cõmittunt, quilibet tenetur ꝑ parte, vbi ve
ro cõmuniter, quilibet tenetur inſolidum, ſed ſi ad rei
reſtitutionem agitur, cõdemnatio fit pro parte. hoc dicit ſecun
dũ lec. quam teneo. Et diuiditur in tres partes. Primo loqui-
tur quando dolus fuit commiſſus pro parte. Secundo quando
dolus fuit commiſſus inſolidum, ꝛ ſic in iſtis duabus partibus
queritur de obligatione acceſſoria, que contrahitur ratione do
li vel culpe. Tertio loquitur de obligatione primitiua, que con
trahitur ad rem reſtituendã. Secunda ibi, quod ſi. Tertia ibi,
plane. ¶ Gl. no. ex iſto ſi. qꝺ actio ꝑponitur inſolidum, ꝛ quod
condemnatio fit pro parte. Et ſic intelligit iſtum verſic. plane.
quod loquitur in caſu precedẽ. Hec lec. non placet: quia obliga-
tio prin. que contrahitur ad rem reſtituendã, non tranſit ad he-
redes, niſi pro parte, vt l. iij. §. heres. ſ. commod. Non ergo eſt di
cendum, ꝙ libellus datur inſolidum, niſi dicamus vnũ heredeʒ
conuentum rem in ſolidum poſſidere d. §. heres. tunc fieret pe-
titio, ꝛ cõdẽnatio in ſolidũ. Dic ergo, quod iſte verſi. plane. lo-
quitur alio caſu, quam ſ. dixi, vt dixi ſ. diuidendo literam. Nam
ſ. loquitur de obligatione ſecundaria, que contrahitur ratione
doli vel culpe, in qua quãdo dolus committitur, cõmuniter tũc
quilibet tenetur in ſolidũ, vt ſ. eo. l. j. ſ. ſi apud duos. l. ſi vt cer-
to. §. ſi duobus vehiculũ. ſ. cõmo. hic vero loquitur quãdo quis
conuenitur ratione obligationis primitiue, que cõtrahitur ad
rẽ reſtituendã, in qua quilibet tenetur ꝑ parte, ꝛ pro parte cõ-
demnat᷑, nõ tamẽ ſolutione partis liberatur. Simile in l. ij. §. j. ĩ.
de ꝟ. ob. Vñ iſta obligatio eſt diuidua quo ad obligationẽ ꝛ cõ
demnationẽ, indiuidua quoad ſolutionẽ. ¶ Sed ad hoc oppo.
de l. ſi ſtipulat⁹. ĩ. de ſol. vbi obligatio ſpeciei dicit᷑ diuidua quo
ad obligationẽ, ꝛ ſolutionẽ. Sol. ibi quãdo eſt in obligatione rẽ
dari, hic quando eſt in obligatione rem reſtitui. Et eodem mo-
do dicit᷑ indiuidua obligatio rẽ tradi. l. ſtipulationes nõ diuidũ
tur. in prin. ĩ. de ver. obl. qꝺ plene examinaui, vt ibi in queſtioni
bus, quas feci de obligatione rem tradi, ꝛ rem reſtitui. ꝛc.

LEX XXIII.

a **ACtione.** In hac actiõe admittitur[a] computa
tio expenſarum. h. d.

ADDITIO.

Admittitur. Vide Bal. in l. ſi quis in pen. q. C. eo.
1 ☞ Commẽdare, ꝛ deponere, idem ſunt.
2 Bone fidei in cõtractu veniunt vſure a tempore more. Iteʒ ve-
niunt ex nuda conuẽtione.

LEX XXIIII.

a **LUcius.** Cõmendatũ[a] ꝛ depoſitũ idẽ ſunt. Itẽ
in actione depoſiti vſure veniũt a tẽ-
pore more, etiã ſi pecunia numerata deponit᷑, licet de-
poſiti terminos egrediat᷑. h. d. ¶ No. illa verba ꝑmiſ
ſiõis, ꝙ qñ voles, ꝛ vbi voles, cõteſtim tibi numerabo, faciũt ab
1 ea q̃ dixi vobis ſ. de eo, qꝺ cer. loc. l. iij. §. ſi qs ita. ¶ ✝ Scꝺo not.
idem eſſe, cõmẽdare, ꝛ deponere. [b] Piſani dicunt ecõtra, ꝙ com
b mẽdare aliud eſt, ꝙ̃ deponere. ¶ Tertio no. qꝺ in ✝ ꝯtu bone
2 fidei veniũt vſure a tempore more. Itẽ veniunt ex ſola nuda cõ
uentione. Simile in l. cum quidam. §. ex locato. ĩ. de vſur.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Commendatum. Per illũ tex. dicit not. Bald. in rub.
C. de conſtitu. pec. quod ſi locus cõueniendi eſt in electione cre
ditoris, poteſt vbiqꝫ eligere, dummodo ibi inueniat debitorem.
b ALEX. ¶ Et deponere. Adde quod dicit Ang. in conſi. xxxv. in
cip. quidã nobilis homo. per id verbum videtur cõmiſſa cuſto-
dia, ꝛ ille dicitur nudus miniſter. ꝛ iſtum textum allegat Inn.
extra de elec. c. dudum. el ij. in gl. in ver. conceſſionem. quod neqꝫ
in eccleſia, neqꝫ in fructibus aliquod ius querat᷑ illi, ſed ſola gu-
bernatio. Adde tex. in l. cuʒ hereditas. C. depo. ꝛ ibi Bar. nõ ta
men hec verba inducunt mandatum, vt no. gl. in l. j. ĩ. mand. ꝛ vi-
de Jo. de Plat. in §. ſequens. Inſtit. de act. ꝛ his adde tex. ꝛ ibi
Bar. in l. Publia. in prin. ĩ. eo. ꝛ no. Bal. in l. ſi quis. in fi. C. eod.

LEX XXV.

a **DE ſponſaliorum.** [a] Qui me preſente
rem meam recipit,
depoſiti actione tenetur. h. d. ¶ Oppo. de neg. geſt. l. ſi-

Aeiuſſor. §. ignorante. Sol. ibi puella non fuit preſens, vnde non poteſt dici depoſitum, hic erat preſens.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Die ſponſaliorū. Vide Bar. in l. qui mihi donatū. in j. col. de donat. ⁊ quod no. Bal. in l. incendium. C. ſi cer. pet.

§. Qui pecuniam.
In depoſito pecunie numerate veniunt vſure a tempore more.

LEX XXVI.

1 ☞ Pactum appoſitum in traditione rei mee, que mea durat, alteri producit vtilem actionem, ſi moriatur. ⁊ num. 3.
2 Commendo, idem eſt, quod depono.
4 Iſta verba, ſi Deus fecerit aliud de filio meo, intelliguntur, ſi morietur.

1 Publia Meuia. † Ex pacto[a] appoſito in
a traditione rei mee, que mea durat, alteri queritur vtilis actio. h. d. quod not.
2 ¶ Ex hac lege no. illud quod dico † de verbo commendo, quod inducit depoſitum. vt l. Lucius. ſ. eo. ¶ Item no illd
b quod dicitur in ſummario, [b] quomodo ſit † intelligendū, ſi mo-
3 riar, quod faciat ad queſtionē quam vidi, probatur quoddā te-
4 ſtamentū per teſtes quo continebatur, ꝙ teſtator dixit, † ſi Deus faceret aliquid de filio quod bona deuenjant ad talē, quod intelligatur, hoc eſt ſi morietur. ¶ Opp. ad hanc l. de l. debitor in
c fi. [c] j. ad Treb. vbi ex pacto matris non querit actio filio. Sol. hic fuit pacto matris ſuper re ſua, que ſemper durat ſua. Idem in l. pen. C. ad exhib. Si vero non duraret ſua, tunc non querit alteri actio, niſi in duobus caſibus, vt in mutuo. l. certi cōdictio. §. ſi nummos. ſ. ſi cer. pet. Item in donatione, vt l. quoties. C. de do. que ſub mo. Dixi i l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulā. j. de ver. obl. Et verum eſt hic, quod videtur actū de donatione, quod nō
d videtur actum in extraneo, vt l. donatiōes. §. pen. de donat. [d] ⁊c.
* * ¶ Nota ergo, ꝙ ratio quare hic per pactū matris actio depoſiti queritur filio, eſt propter īteruentum traditiōis rei, ſup qua interpoſita fuit conuentio, que quidē conuentio aliqd cenſetur habere realitatis propter traditionem rei, ob quam realitatem reputatur contractus corporalis, ſeu naturalis, miniſterio mediante celebratus. In quo de iure communi alteri per alterū acquiritur: vt j. de acqr. re. do. l. ea, que ciuiliter. C. p quas perſo. l. j. cum ibi no. Et in hac ratione eſt lex iſta. ⁊ l. pen. allegata in gl. hic, ⁊ C. de dona. que ſub mo. l. quoties. Non autē eſt ratio filiationis: quia in ĩs que non habent aliquid realitatis: ⁊ ſine miniſterio acquiruntur alteri per alterum etiā coniunctū, dum tamen non interſit patria poteſtas. nō queritur. vt l. debitor. §. ſi. hic allegato in gl. C. de pac. conuen. l. quāuis. Sic reperis in viro, ⁊ vxore, quod ex pacto viri querit ius, ſeu actio vxori, vt in auth. de non alie. aut permut. re. eccle. §. emphyteuſim. Quia hec eſt ratio, quia in cōtractibus qui re cōtrahuntur, alteri per alterū queritur actio ſaltem vtilis, vt l. pen. C. ad exhi. ⁊ hic. In cōtractibus vero verbalibus ſecus, j. de verb. oblig. l.
* ſtipulatio iſta. §. alteri.*

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ex pacto. Vide qđ no. Bal. in l. j. C. per quas perſo. ⁊ l. cū patrem. in j. col. C. de iu. dot. POMA. ¶ Huic tñ videt obſtare ꝙ nō ſit bona cōſequētia, tu debes mihi reſtituere decē, ergo habeo actionem cōtra te, per hoc quod voluerūt Pet. ⁊ Cy. in l. ad probationē. C. de prob. qđ ſi depoſuero pecuniam apud te receſſurus, cum hoc, quod tu redderes illam Titio portanti tibi talia ſigna, quod ſi titius cum ſigno venerit, quod debes illam ſibi reſtituere, quod tamen ille nullā habet actionem ad eā petendam, vt videtur tex. in l. bona fides. ſ. eo tit.
b ALEX. ¶ Summario. Adde idem eſſe, ſi dicit, ſi aliquid cōtigerit filio meo, vt no. Bal. p illū tex. in rub. C. eo. in ix. queſt. adde l. quidā ita. in prin. ⁊ ibi Lud. j. ad Treb. ⁊ bonū tex. in l. vxorē. §. Seium. j. de legat. iij. POMA. ¶ Vide Alex. in d. l. quidam ita. ⁊ Bal. in conſi. cclvi. in j. parte.
c ALEX. ¶ In ſi. Vide Bar. in l. quod dicitur. de verb. oblig.
d ALEX. ¶ De donat. ⁊c. Not. in l. que dotis. ſol. matr.

§. Lucius.
In contractibus bone fidei ex ſolo pacto nudo debentur vſure. hoc dicit.

1 ☞ Clauſula, plus minuſue, appoſita in contractu, nihil plus importat.
2 Verba enuntiatiua in contractibus inducunt probationē, non obligationem.
3 Epiſtole non ſtatur in fauorem ſcribentis, niſi per aduerſariū approbetur.
4 Inſtrumentum ſi producitur continens plura capitula, poſſum acceptare que faciunt pro me, ⁊ refutare que faciunt contra me.

§. Titius Sempronio.
Verba enuntiatiua a nō inducūt
a obligationē in cōtractibus, ſed probationē. ¶ Itē priuata ſcri-
b ptura b fidē facit cōtra producentē, non pro eo, niſi ab aduerſa-
c rio fuerit approbata. h. d. Primo no. c ex iſto §. † illa vba, plu-
1 ra, plus, minus, dq̄ multū ſunt in vſu, q̄ nihil plus importāt nec
d aliquid diminuunt de confeſſiōe, niſi aliud pbet, vt hic, facit l. cū furti. ſ. de i lit. iur. ⁊ l. hec vēditio. §. ſi. j. de cōtrā. emp. ¶ Secū-
2 do no. † ꝙ verba enūtiatiua in cōtractibus inducit e probatio-
e nē nō obligationē. In vl. volūt. quid iuris ſit, dic vel ex hac ſcriptura. j. de donat. Iſtud venit examinādū, vbi tractat de obligatione literarū. quod dic. l. generaliter. ⁊ l. in cōtractibus. C. de
3 nō nu. pe. ¶ Tertio no. ꝙ † ei, quod quis ſcribit ſibi in epiſtola, nō ſtat, niſi p aduerſariū approbetur, vt hic ī fine. niſi cū ſua gl.
4 Ex quo habes † ꝙ ſi plures, res ſſint ſcripte in vna charta, poſſum acceptare illud quod facit pro me, ⁊ illud quod facit cōtra me refutare, quod examina, vt no. Cy. C. de cōfeſ. l. j. in xiij. q. dixi j. de lib. leg. l. Aurelius. §. pen. quod facit ad ea que tota die fiunt, pduco illud inſtrumentum inquātum facit pro me, quod an poſſit fieri patet. ſ. vbi remiſi, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Verba enuntiatiua. Et de hoc §. vide late p Bart. in l. nuda ratio. j. de dona. p totū. Itē limita in caſu ſing. in l. quidā. ſ. de cōſti. pec. ⁊ ibi dixi, vbi ex confeſſiōe inducitur obligatio, ⁊ inquātū in hac lege apparet, ꝙ cōfeſſio operabitur quātū ad pbationē, ⁊ obligationē, intellige vt dixi poſt Bar. i l. certū. in ſi. j. de cōceſ. Itē adde ꝙ nō minor eſt pbatio confeſſionis, ꝙ per inſtrumēta. l. cū te trāſegiſſe. C. de trāſac. Itē adde, ꝙ licet ſit precluſa via pbationis nō tamē eſt precluſa via pbandi per confeſſionē, ſecundū gloſ. in c. j. de confeſ. in vj. ⁊ Bal. in aut. ſed nouo iure. C. ſi cer. pet. ⁊ p hoc quod notat Ioā. And. in rubri. de proba. ⁊ Bal. in l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. quē retuli in l. j. poſt Bar. ff. qđ vi aut clā, ⁊ qđ no dixit Bal. in l. Deo nobis. in princi. C. de epiſ. ⁊ cle. Confeſſio enim, ⁊ iuramētū nō eſt ſpecies pprie pbatiōis, ſed eſt releuatio a pbādo. l. eumq. ſ. de iureiur. no. in c. bone memorie. de elec. no. Bal. in c. j. §. vaſallus. ſi de feudo fuerit controuerſ. inter domi. ⁊ agnat. ⁊ in l. Lucius. ff. de cōdit. ⁊ demonſt. Et nota quod nunquam intelligitur precluſa via probandi, per rei euidentiam, vt no Bal. in rubri. C. de probat. ⁊ in l. contra negantem. C. ad legem Aquiliā. ⁊ melius in d. rubrica. vbi dicit quod confeſſio, ⁊ ſacramentum non eſt pprie probatio, ſed releuatio, ⁊ licet ſit renunciatum probationi, ⁊ cōcluſum, non extenditur ad confeſſionem. Specu. in titu. depoſiti. §. quarto, verſi. ſed quid ſi. ⁊ Bal. in authen. qui ſemel. C. quomodo ⁊ quando iud. Et iſtis adde quod no. Bal. in l. ij. §. quod obſeruari. in ſin. C. de iur. cal. ⁊ in l. ſi quis. in ſi. C. de teſtib. ⁊ in l. j. C. ſen. reſcin. non poſſ.
b ALEX. ¶ Scriptura. Priuata ſcriptura an faciat fidem: vide que dicuntur in l. admonendi. de iureiur.
c POMA. ¶ Primo no. Vide Alex. cōſi. viij. in ſi. vol. iiij. vbi dicit idē eſſe in dictiōe, quātumcunq. ⁊ in l. in actiōe. j. de furt. in apoſt. ⁊ in l. index. ver. poſtremo quero. j. de re iudi.
d ALEX. ¶ Minus. Verba plus, minus. Vide omnino Bar. in l. in actiōe. ff. de fur. ⁊ facit ſeſtū Bald. in rub. C. depoſiti. in vj. q. Sed qđ ſi teſtis dicit, Vidi talē numerantē mille tali loco, ⁊ tempore, ni fallor, vtrū p iſta verba derogeſ dicto ſuo: Dic ꝙ non. Ita dicit Bald. in l. j. ſ. de iuſt. ⁊ iure. per illum tex. ni fallor, ⁊ in l. j. ff. de orig. iur. ⁊ Bar. hic, ⁊ vide Bal. in l. edita. de eden.
e ALEX. ¶ Inducūt. Iſta faciunt ad id, quod no. dicit Spec. in tit. de teſt. §. j. ver. ſed pone eqt. quod ſi deduco mutuū in petitiōe, qđ mutuū tu fuiſti confeſſus extra iudiciū, etiā parte pſente, ꝙ ſi de tali confeſſiōe in libello nō feci mentionem, ꝙ probatio confeſſionis facta poſtea in proceſſu, nō pdeſt actori: quia talis confeſſio operatur obligationem, non probationem. Declarat vt ibi per eum. Facit ad ea que dixi in l. j. §. inde ſcribit. ſ. eod. ⁊ ad no. per Barto. in l. triticum. j. de verb. obl. ⁊ de dicto Specu. vide iſtud limitatū per Io. de Imo. in l. ſi ita quis ſtipulatus. §. Chryſogonus. j. de verb. obli. quod etiam facit ad no. p Bart. in l. ij. §. fin. ſ. ſi cer. pet. Et cum dicto Specu. videtur concordare Ant. in c. examinata. de iudic. licet ibi Inno. contra quod retuli poſt Bar. in l. ſi confeſſus. de cuſtod. reo. ⁊ per Ant. in ca. ſi cautio, de fide inſt. Inſti. de ac. §. ſi quis agens. ⁊ ſequitur Spe. Bal. in l. fin. C. eo. ⁊ vide Inſti. de act. §. ſequēs. item hic vide de verbis enuntiatiuis in contractibus, ⁊ in vlti. volunta. Et ſemper alleg. iſte tex. ꝙ due confeſſiōes extraiudiciales, vel vna, nō inducunt obligationem, ſed probationes, vt hic. ⁊ argumen. l. Sempronius Proculo. de leg. ij. ⁊ not. Bar. ⁊ aliĩ in l. triticum. de ver. obli. Sed dubium eſt, quid ſi ſup iſtis confeſſiōibus eſt adiecta ſtipulatio, vtrū tūc oriatur obligatio: Exemplū, reperitur inſtrumentum, in quo quis cōfitetur ſe teneri Titio in mille, ex

le,ex cauſa depoſiti,⁊ promiſit ꝑ ſtipulationē reſtituere,an tūc propter ſtipulationē ſequentem,ſit dicendum ꝙ ex tali confeſſione ex cauſa depoſiti,nō tātum inducatur probatio, ſed etiam obligatio? Et dicendū videtur etiā ꝙ non,quia ſtipulatio illa eſt acceſſoria ad ipſam confeſſionem,ideo nō mutat naturam ꝓncipalis l.ſi ſtipulatus.in prin.de vſur.l.j.§.ſi qs ſub cōditione.ff. vt le. nomi.cauea.l damni infecti quidam.in prin.de dam. infe.l. ſi legati ſerui.de leg.j.no.in l.ſi quis cū aliter.⁊ in l.qui Rome. §.duo fratres.de verb.obl.in ij.q.prin. Facit regula, acceſſoriū. de reg.iur. Secūdo,quia inſpici debet quod principaliter fit l. rogaiti.in prin.⁊ l.ſi quis nec cauſam.ſ.ſi cer.pet.⁊ l.ḡ exceptio. in prin.de condi.indeb. Quo argumento etiam in ſimili vtimur vt in d.l.triticū. Bene facit quod dicit Inno.in c.ſi cautio.de ſide inſtr.poſt me.vbi tractans articulū,an ꝓmiſſio ſine cauſa ſit efficax,refert ibi plures difficultates,⁊ cōcludit,quod vbi fit ꝓmiſſio per ſtipulationem ſine cauſa acceſſorie ad cōfeſſionem ſine cauſa,vt quia quis ſe debere confitetur centum Titio,que ꝑ ſtipulationem reddere promittit,tunc clarum eſt,quod promiſſio ſine ſtipulatione non obliget,cum confeſſio ſine cauſa non valet,in d.c.ſi cautio.cum ibi no.⁊ plene in l.generaliter.C. de non nume.pec.non valebit etiam promiſſio acceſſoria illi facta,dicta regula,acceſſorium. Tex eſt cum gl.in l.cum de indebito.§.fi.de proba. Et ideo licet Bar.in d.l.triticum.velit,quod quādo due ſunt ſtipulationes facte ab eodem,intelliguntur in dubio de diuerſis ſummis,⁊c.l.quinquaginta.de ꝓb. quia alias ſtipulatio redderetur inutilis.l.qui bis idem.de verb.obl.tamen intelligitur.quando ille ſtipulationes ſunt per ſe principales,ſecus,ſi acceſſorie per predicta. Si enim ſtipulatio eſſet adiecta cōfeſſionibus mutui,vel depoſiti,tunc diceretur pars principalis,ꝑ not. in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.de verb.ob. Uide gl.in l. ne caſu.C.de diſcuſ.lib.x.⁊ que ibi dixi in l.Sempronius Proculo.de leg.ij.illud tamen quod dixit Bar,in d.l.triticū.de duplici confeſſione de decē. In ver.ego reputo,ꝙ ſi qs,⁊c. limitatur quando ſumma eſſet diuerſa,⁊ diuerſo tempore vna facta ad aliā,vt dicūt doc.in l.quinquaginta.de proba.⁊ hoc ſcripſi in d.l. Sempronius. Neqꝫ ad hāc limitationē obſt.l.ſi diuortio.de ꝓb. ob. Et qđ no.Bar.in d.l.triticum.in ver.quod ſi mutuaui cētū,⁊c.q2 ibi loquitur quando preceſſit vnus contractus vnius ſpeciei,puta dotis,vel mutui in centū,deinde debitor promiſit per ſtipulationē quinquaginta,ex illa cauſa dotis vel mutui. Secus quādo prima promiſſio ſine cauſa,fuiſſet eiuſdem ſpeciei cū ſecunda,valet. Sed ſi prima promiſſio fuit ex cauſa ſtipulatiōis ⁊ ſecūda etiā ex cauſa ſtipulationis,bene tunc cēſetur diuerſa, ne ſecūda reddatur inutilis.l.qui bis idē.de verb.ob. Nō obſt. d.l.Sempronius.q2 ibi loquitur in duabus ſcripturis vnius teſtamēti facti eodē tēpore,⁊ exēplificādi cauſa,vt ibi dicit litera. Secundo limitatur deciſio Bar.in l.triticum.niſi ambe cōfeſſiones facte fuiſſent per ſcripturam,quia tūc inducit obligationem,vt no.in l.ne caſu.C.de diſcuſſio.lib.x. Tertio iſta lex,inquantum vult,quod tales confeſſiones non inducant obligationē,vel probationē,limitatur,quādo interuenit ſtipulatio. Ita videtur de mente Bar.in d.l.triticum.ver.ſed primo. Nec obſ, ꝙ ſtipulatio eſt acceſſoria,quia dico,ꝙ ante eſt adiecta cōtra cōfeſſionem mutui,principalis cōtractus. Tex.eſt in l.ſi ita fuero §.fi.cum l.ſeq.de nouat.⁊ idem etiam in cōtractu depoſiti,cū ſit cōtractus qui etiam re perficitur,ſicut mutuū:vt Iac.de Are. in l.ſingularia.in vj.ſpeciali. Preterea,quando iuxta confeſſionem eſt appoſita ſtipulatio,occultatur confeſſio,⁊ oritur actio ex ſtipulatione,ſicut in d.l.ſi ita fuero.⁊ Inſtit.de liter.oblig.in prin. Preterea,q2 acceſſoriū nō ſequitur naturā ſui principalis,qñ in acceſſorio nō eſt eadē ratio,q̃ in principali.l.ex placito.de rer.permu.⁊ in l.⁊ ſi is.de pred.min.⁊ ibi Bar.⁊ glo.in d.l. nō dubiū.ad fi.C.de legi.ſed in ſtipulatione que eſt acceſſoria eſt diuerſa ratio,q2 ſtipulatio cū ꝓducat obligationē,obligatio, ⁊ contractus ſtipulatiōis multiplicari nō pōt circa idē,q2 noſtra nō intereſt.d.l.q bis.⁊ l.ſtipulatio.§.alteri.de verb.obl.merito vt actus valeat,intelligitur facta ſcđa ſtipulatio de alia quantitate, iuxta l.quoties.j.de verb.obl. Sed confeſſio cū inducat ꝓbationem,talis probatio bene poteſt multiplicari,d.l.Sempronius. ⁊ d.l.ſi pupillus.in prin.de noua. Et in hoc videtur potiſſime fundata ratio Bar.in d.l.triticū. Quarto limita,quando in dictis ſtipulationibus interueniſſet inſtrumētū,pone enim primo preceſſiſſe inſtrumētū ſtipulationis,qualiter Titius ꝓmiſit Sempronio reſtituere mille ex cauſa depoſiti,certe iſtud primū ꝓducit obligationē,ſi poſtea fuit factū aliud inſtrumētū, continens ſolū inſtrumētū depoſiti,in minori quātitate,⁊ eſt ibi incerta ſtipulatio qualiter per ſtipulationē promittit reſtituere,⁊ interuenit iuramentū,operatur tale iuramentum,vt partes videantur voluiſſe,qđ ibi actus acceſſorius valeat,vt ꝓncipalis, ſi in vim principalis valere poterat,vt egregie dicit Bar.in l.ſi quis pro eo.de fideiuſſ.⁊ ſequitur Ang.in l.hi,qui.eo.ti ⁊ Cano.in c.cum contingat.de iureiu.per id quod habetur in l.cū pater.§. filius matrem.de leg ij. Adde quod de hoc plene dixit Alex. in locis ordinarijs,⁊ ibi poſui. POMA. ¶ Uide Math.no.lxxx.⁊ Io. Baptiſt.de ſancto Seuerino in repet.l.admonendi.de iureiur. Imo.conſi.xxxviij. Aret.conſi. xiiij.

ALEX. ¶ Si plures res. Adde Cy.in l.ij.C.de do.ante nupt.⁊ ꝑ Bal.omnino in d.l.j.C.de confeſ.⁊ adde qđ aliqui faciunt differentiā inter epiſtolā,⁊ librum rationū,qđ in epiſtola poſſumus acceptare partem epiſtole dicentem,quod dedi tibi, ⁊ refutare aliam dicentem,quod tu reddidiſti,vt hic. Secus in libro rationum,vbi ſunt data,⁊ acceptata,que dicuntur,ita contigua, vt non poſſint ſeparari.l.quedam.§.fi.⁊ ibi no.ff.de eden.facit eod. tit.l.ſi quis ex argentarijs.§.rationum.⁊ quod ibi no.

LEX XXVII.

a **Lucius Titius.** [a] Licet non valeat qđ ī veritate agitur, tamen valet qđ ſimulate concipitur.h.d. ¶ Oppo.ſi non valet quod agitur qđ eſt plus,nō debet valere qđ ſimulate cōcipitur,qđ eſt minus.C.plus vale.quod agi.⁊c. per totum. Sol. Quādoqꝫ aliquid agi ſimulatur,⁊ tū in veritate nihil agitur,⁊ tunc ſine dubio non valet qđ agitur,nec qđ ſimulate cō-
b cipitur,[b] vt in d.ti. Quādoqꝫ vnū agitur,⁊ aliud agi ſimulatur ,⁊ tūc qñqꝫ illud qđ agitur in veritate,eſt de iure validū,⁊ tūc illud qđ agi ſimulatur,valet,q2 vnus contractus transfertur in aliū, vt no.hic,⁊ in l.ſingularia.ſ.ſi cer.pet.⁊ l.ſi ex pretio.C.ſi certū pet. Qñqꝫ illud qđ agitur,nullo modo eſt validum,⁊ tūc nō valet illud qđ ſimulate concipitur,vt l.j.C.de cond.ob cau. Quandoque illud quod agitur eſt inualidum eo modo quo agitur,ſed validum certo modo,vt hic,vbi nō valebat dotis conſtitutio,ꝙ in veritate agebatur,ſed obligatur recipiens ad reſtituēdū ſine cauſa,vt C.de condi.ob cau.l.j.⁊ ſ.de condi.ſine cau.l.auunculo. ⁊ tunc valet qđ ſimulate concipitur,vt hic,⁊ illa obligatio,q̃ naſcebatur preter ꝓpoſitū contrahentiū transfertur in actionē depoſi-
c ti. Ita loquitur hic,⁊ hic habetis,vt dixi vobis [c] qđ exceptio ſimulationis tunc obſtat,quando in veritate nihil agebatur, vel agebatur aliqđ inualidū,vel turpe. Secus,ſi in veritate aliquid agebatur,licet caderet in ſpeciem alterius obligationis,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Lucius Titius. Uide Bar.in l.qui mihi donatum. in princ.j.de don.⁊ quod not.Bald in l.incendium.C.ſi cer. pet.
b ALEX. ¶ Simulate concipitur. An,⁊ quādo ſi non valet qđ agitur,valet qđ ſimulate cōcipitur,adde late Bar.in conſi. lxv. incip.petrus nicole.⁊ Bar.in l.j.C.plus valere.⁊ in l.ſi ſub ſpecie.C.de poſtu.⁊ in d.l.ſi ex ꝓtio.⁊ vide Bal.in l.cū precibus. C. de prob.⁊ illud no.ſequitur Bald.in rubr.C.eod.in v.q.⁊ no. qđ ad hoc,vt qd dicatur ſimulatū.oportet qđ ab initio partes conuenerint de ſimulando. Secus,ſi ex poſt facto,vt no. Bal.in l.j. in x.q.C.ſi ſer.exter. Et qualiter ꝓbetur ſimulatio,vide Bar.⁊ Bal.in l.multum.in caſu illius l.C.ſi quis alteri vel ſibi.
c POMA. ¶ Ubi dixi vobis. Uide Alex.conſi.xxviij.volumi.v. Sal.in l ſi ex pretio.alleg.hic per Bar.C.ſi cer.peta.⁊ in l.penul.ad fin.C.depoſi. Pau.de Caſt.conſi.ix.

LEX XXVIII.

Quintus. Qui promittit prouidentiam pecunie depoſite,tenetur ad vſuras,ſi eas perceperit,vel in ſuos vſus conuertit.h.d. ¶ Op. quod propter pactum debeantur vſure ſimpliciter,vt ſ. eod.l. Publia.§.j.⁊ l. Lucius. Sol.ibi promiſit vſuras, hic vero promiſit quod proſpiciet,ideo non tenetur ad vſuras ſimpliciter,ſed in duobus caſibus hic expreſſis,⁊c.

LEX XXXI.

1 ☞ Equitas conſideratur miſtim habito reſpectu ad ius ciuile, ⁊ pretorium.
2 Lex quando non reſpōdet queſtioni propoſite, videtur determinare pro ea parte que vltimo ponitur.
3 Tertia perſona veniens impedit depoſitum.
4 Iudicis officium in actionibus bone fidei protenditur vltra ꝑſonam actoris ⁊ rei.
5 Poſſeſſio tranſit,etiam vbi contractus non tenet.

a **Bona fides.** Bona fides eſt in genere vt res depoſita deponenti [a] reſtituatur niſi extrinſeca,⁊ ſpecialis ratio hāc bonam
1 b impediat.h.d.tota lex. ¶ † No.ꝙ eqtas [b] non eſt conſideranda mere ſecundum ius gentium,ſed miſtim habito reſpe-
2 ctu ad precepta ciuilia ⁊ pretoria,quod facit ad multa. Dicunt quidam per iſtam leg.cum glo.quod † quando lex non reſpon-
c det [c] queſtioni propoſite,videtur determinari ꝑ ea parte que
* vltimo ponitur. Facit j.de dam.infec.l.quod de creditore. * ſed

3 tamen hoc nō cōcludit de neceſſitate. quod no. ¶ † No. q̄ tertia
d perſona veniens ĩpedit d depoſiti reſtitutionē, qđ dic vt l. pe. C.
4 eo. ꝛ aut. ibi poſita. ¶ Itē no. † qđ officiū iudicis, qđ deſeruit in
5 actiōibus bone fidei, ptēdit vltra pſonas actoris, ꝛ rei. ¶ † Itē no. qđ licet vbi tenet ȝctus, trāſeat ſola detentatio, tamen hic, vbi non tenet, tranſit etiam poſſeſſio. Facit l. ei a quo. ĩ. de vſuca.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Deponenti. Vide vnū pulchrum caſum per Bald conſi. ccccxx. in ij. parte.

b ALEX. ¶ No. q̄ equitas. No. ꝛ vide Bar. in l. ſi fideiuſſor. §. quidā. ĩ. mād. Et adde Bal. in l. in vēdētis, vel emētis. in ij. q. C. de ȝhē. emp. ꝛ ad hāc legē, ꝛ qd ſit equitas, vide Ant. de Bu. in c. in literis. de reſti. ſpo. ꝛ Bal. in c. j. de pa. iura. fir. ꝛ ſecundū Ja. de Bel. equitas ſumitur quatuor modis: vt ibi per eum, ꝛ qđ not. in l. fin. C. de fruc. ꝛ lit. expen. ꝛ Bartol. in l. j. in fi. C. de legibus. POMA. ¶ Vide Alex. cōſi. cxxj. inci. viſo pceſſu. vlt. col. j. vol.

c POMA. ¶ Nō reſpōdet. Adde gl. in l. q filiū. §. Sabinus. ff. ad Tre. limita, q̄ nō, qꝛ in practica ſepe ſolet dici, q̄ dum p aliquez doc. plures opi. referūtur, qꝛ aliquam ex eis non approbat, q̄ in dubio vltima ſequēda eſt, qđ intellige verū, niſi prima opi. loqueret de equitate, ſcđa ſaperet rigorē. gl. tenēda memorie in l. ſi cū exceptiōe. §. ſed ꝛ ſi qs. in ver. Labeo. ver. omnimodo. ff. qđ met. cau. quā p ſing. ſequit Are. cōſi. clxiij. inci. diligēter, ꝛ mature. ꝛ de hac materia vide Alex. cōſi. clxiiij. vol. ij ꝛ cōſi. lj. iiij. vol. ꝛ cōſi. xxiij vol. ꝛ cōſi. xxvij. vol. ij. Bal. ꝛ Ang. in aut. ex teſtamento. C. de col. col. j. doc. l. cū fundus. §. ſeruū tuū. ff. ſi cer. pe. Alex. in l. nō amplius §. ſi. col. j. de leg. j. Bal. l. ſi mater tua. C. ne de ſta. defun. doc. l. ſi idē cū eodē. vbi Jaſ. ff. de iur. om. iud. Alex. conſi. cxxv. vol. ij. ꝛ cōſi. iij. vlt. col. iiij. vol. ꝛ cōſil. xxxij. vol. iiij. ꝛ cōſil. lj. eo. vol. Pa. ꝯſi. xlij. j. col. volum. ij. l. Ang. Are. §. reſpōſa prudētū. j. col. Inſti. de iu. nat. gent. in §. itē ptiū. col. j. de emp. ꝛ vē. Inſti. Alex. cōſi. x. in ſi. vol. v. Fel. c. j. de cōſtit. Barb. cōſil. iij. alias xxx. vol. j. Pan. c. at ſi clerici. de iudi. Gemi. c. ij. col. j. ꝟ pen. Barba. c. examinata. de iud. Pan. c. cū dilect⁹. de ord. cog. ꝛ c. ſi. ꝟ fo. cōpe. Ro. cōſi. cccxxvij. Alex. l. Julianus. in ſi. de leg. j. Card. cōſi. xxiij. Aret. in aut. ex teſtamēto. C. de colla. Hoſt. ꝛ Jo. And. in c. j. de ſent. excom. lib. vj. Roma. l. iij. §. Neratius. ff. de acquir. poſſ. Imol. c. ſi. de preſcrip. conſi. lvj. volum. iiij.

* CLAVD. ¶ Creditore. Ad idē tex. in l. ſi idē cū eodē. §. ſi. ſ. de iuriſ. om. iud. vbi Bal. ꝛ Ang. no. Limita, vt p Aret. cōſi. clxiiij. vide Fel. in c. j. de cōſti. Itē limita, niſi vltima opi. referat p aduerſatiuam, quamuis, vel licet, ita probat tex. cum glo. in l. j. §. j. ſ. de eo per quem fac. erit.

d ALEX. ¶ Impedit. Et no. Bar. in l. ſi alienam. ꝛ ibi de intellectu huius legis. ĩ. ſol. mat. ꝛ alleg. no. Bal. in rub. C. eod. in vij. ꝛ viij. q. ꝛ Bald. poſt Bar. in l. ſi quis conductionis. ꝛ ibi glo.

LEX XXXII.

a **Quod Nerua.** [a] Lex iſta legitur duobus modis. Vno modo ſecundū gl. alio modo ſcđm Mod. Cui lectu. Moderni applaudūt qđā verba hic poſita, quā lecturā teneo, ſm quā breuiter h. d. Lata culpa dolo equiparat, q̄ pſumit ſi qs nō adhibet eā diligētiā in rebus alienis, quam in ſuis. h. d. Et ſm iſtā diuidit. Primo ponit dictum. Scđo illud probat p rationē. Tertio ponit rationem ratiōis. Scđa ibi, nā ꝛ ſi qs.

b Tertia ibi, nec enim. ¶ Opp. nullū ſimile eſt idē, b vt C. de codicil. l. ſi idē. C. de Epiſ. ꝛ cle. l. ad ſimilitudinē. ſed lex alibi dicit, qđ culpa lata equiparat dolo, ergo nec eſt dolus. l. j. §. j. ĩ. ſi qs teſt. liber eſſe iuſſus fue. ꝛ ſ. ſi men. fal. mo. dix. l. j. cuius ꝯtrariū hic dicitur. Huius timore dicit gl. Ego expono hic latiorē culpā, id eſt latā, ꝛ qđ ſequit, dolū eſſe, expone, id eſt dolo comparari, ꝛ ſcđm hoc alle. iſta lex cōmuniter qđ lata culpa dolo cōparat. Sed certe hoc nō dicit hic, vt ſtatim oſtēdā, ſed hoc dicūt leges ꝯtre, qđ quomodo intelligat, ſcribo hic, ꝛ gl. tāgit in l. in actiōibus. de in lit. iur. ¶ Et (vt oſtendā iſtā lectu. gl.) opp. lata culpa eſt nō intelligere qđ oēs intelligūt. ĩ. de verb. ſign. l. late. Si igit intelligis princi. huius legis in lata culpa, male loquit tex. q cōcludit, q̄ fraude nō caret, quoniā fraus venit ex animo. l. j. ſ. de dolo. lata culpa ex ignorātia. Huius timore gl. ſup illo ver. fraude, exponit, id eſt lata culpa. Iſtud nō eſt verū p literā, q̄ ſequit: non enim ſalua fide, ꝛc. Nā ille, q eſt in lata culpa, habet fidē ſaluā, vt l. ſed ꝛ ſi lege. §. ſcire autē. ſ. de pet. her. ideo gl. receſſit ab illa expoſitiōe, ꝛ exponit fraude, ſcilicet pſumpta, q̄ expoſitio eſt vera legēdo put ego legi, qđ loquit de culpa latiori pprie. Dico ergo, qđ hec lex ita debet intelligi, nā debetis ſcire, qđ qdā eſt dolus verus, ꝛ iſte appellat culpa latiſſima, ꝛ eſt dolus pſumpt⁹, ꝛ iſte appellat culpa latior, vt hic. eſt culpa lata, in qua nō eſt dolus ver⁹, nec pſumpt⁹, cuius finis eſt nō intelligere. qđ omnes intelligūt, vt ĩ. de verb. ſign. l. late. Eſt etiā culpa leuis, leuior ꝛ leuiſſima, qđ nō pſequor. Dixi plene in repe. huius legis. ¶ Oppo. hic intelligit duo. mod. qđ qs eſt minus diligēs in ſuis, ꝛc. vt eſt plus diligēs, put intelligit, de eo, q eſt minus diligēs. innuit q̄ ſi ita eſt diligēs in alienis ſicut in ſuis nō punit. Cōtra ĩ. ſolu. ma. l. ſi cōſtāte. §. ſi marit⁹. vbi in alienis punit, licet non in ſuis. Sol. dicit gl. fateor qđ punit p legē illā, nō p iſtā. ꝛ optime dicit ſcđm lec. quā teneo, nā hic tractat ꝟ culpa latiori, q̄ eſt fraus pſumpta, q̄ pſumit ex eo, q̄ ñ diligēs, ĩ reb⁹ alienis ſicut in ſuis, ſed vbi in ſuis ꝛ alienis eſſet negligens, ceſſaret iſta preſumptio fraudis, nec punit p hāc legē. Sȝ ſi eſt tāta negligētia, q̄ cadit in culpam latam, punit p alias leges, q̄ tractant de lata culpa. ¶ Itē opp. put hic intelligitur de eo, q eſt plus diligēs q̄ ſint cōmuniter homines diligētes in ſuis rebus, ergo videtur, q̄ diligētia ſua ſit ſibi dānoſa, qꝛ ſi eſt minus diligēs in alienis, tenetur. Et ſic deterioris cōditiōis eſt iſte, q̄ min⁹ diligēs, ꝯ l. nō ſolū. ſ. de noxa. Huius timore Jo. de Blonoſco, q prim⁹ tractauit hāc materiā multū ſerioſe ĩ materia quā fecit ſup ti. de act. nō tenebat iſtā opi. de eo q erat pl⁹ diligēs. alij Mod. tenēt, ꝛ eſt verū. Nā eo ipſo, q̄ nō eſt ita diligēs in alienis ſicut ĩ ſuis, fraude nō caret. Nec dicitur, q̄ ſibi noceat diligētia ſua: qꝛ eſt falſuz, imo nocet dol⁹ ſuus pſumpt⁹, qꝛ nō eſt ita fidelis alteri, ſicut ſibi. ¶ Opp. extra gl. hic dicitur q̄ nō adhibere eā diligētiam in reb⁹ alienis quā in ſuis, eſt lata culpa. Cōtra, qꝛ imo videtur culpa leuis, vt ſ. fa. erciſ. l. heredes. §. nō tātū. ꝛ ĩ. tit. ij. l. ſocius ſocio. Sol. hic loquitur de reb⁹ alienis ſimpliciter, ibi loquitur de rebus comunib⁹. Rō, qꝛ nō ita de facili pſumitur dol⁹ ĩ rebus cōmunib⁹ ex negligētia, cū ad eā ptineat cōmodū, ꝛ icōmodū, ſicut in reb⁹ alienis. ¶ Opp. ſ. cōm. l. ſi vt certo. §. qđ vero ſenectute. ꝛ qđ ibi no. ſo. ibi fuit magis diligēs in pprijs ex cauſa, qꝛ res pprie erāt ptioſiores, nec poterat ambas ſaluas facere, ꝛ ſic ceſſat fraudis pſumptio, ꝛ ſic nō pōt dici culpa latior. hic vero nulla erat cauſa que eū excuſaret. Cōclude ergo, q̄ aut loqmur in reb⁹ cōmunib⁹, ꝛ tūc nō adhibere eā diligētiā, quā in ſuis nō eſt latior culpa, ſed culpa leuis. Aut loquimur in reb⁹ alienis, ꝛ tūc eſt culpa latior, vt hic, niſi ſit aliqua pſumptio, p quā excuſatur. Nunc haberemus videre materiā culpe. Et primo quid ſit culpa in genere. Scđo quotuplex ſit culpa, ꝛ ſic de natura cuiuſlibet culpe per quod haberemus modum probandi culpam. Tertio haberemus dicere qualiter culpa venit in cōtractibus. Que omnia examinaui hic pleniſſime in repet. quaȝ feci ſuper l. iſtam. ꝛ poteſt hic ſcribi, ꝛc. hic non ſunt alia, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Quod Nerua. Declara hanc literam, vt per Bald. in l. pignus. C. de pign. actio.

b ALEX. ¶ Eſt idē. Adde q̄ dicit Bal. in l. curatoris. C. de neg. geſt. qđ illud dicitur ſimile, in quo eſt aliqua differētia, tñ ſecuȝ plurimā habet cōuenientiā. alleg. no. in l. de qb⁹. in prin. ſ. de legi. Alibi etiā vide qd dicatur ſimile, in l. Gallus. §. ꝛ qd ſi tātū. ff. de libe. ꝛ poſth. ꝛ in l. q liberis. in prin. vbi tex. ꝛ gl. ꝛ Doc. ĩ. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ gloſ. in c. capitulū. in ver. cōſiliū. de reſcri. In qbus locis habetur, qualiter itelligatur illud, qđ hic dicitur, nullum ſimile, ꝛc. ꝛ melius declaratur qd ſit ſimile in d. l. qui liberis, q̄ alibi ibi ſecūdū Bal. ꝛ Ang. ibi ꝛ per Bal. in l. neqȝ. ff. de legi. POMA. ¶ Vide prepoſitū. c. humanum genus. diſtin. j.

REPETITIO.

1 Fraus, ꝛ dolus idem ſunt, ꝛ fraus ineſt dolo.
2 Simile nullum eſt idem.
3 Lata culpa eſt non intelligere quod omnes intelligunt, ꝛ quid ſit lata culpa. num. 16.
4 Genus repreſentatur in qualibet ſua ſpecie, licet ſpecies inter ſe differant.
5 Fraus preſumpta non eſt ſi adhibetur maior diligentia in proprijs, q̄ in communibus.
6 Culpa quid.
7 Legum ignorantia lata culpa eſt.
8 Culpe ſpecies ſunt quinque.
9 Damnum commiſſum promittens emendare culpa famuli tenetur de furto facto per famulum.
10 Dolus eſt culpa leuiſſima, ꝛ num. 11.
12 Dolus quid.
13 Culpa latior quid.
14 Dolus ver⁹, ꝛ dol⁹ pſumpt⁹ qmodo inducat, ꝛ ex qbus pbetur.
15 Dolus verus, ꝛ dolus preſumptus quomodo differant.
17 Medic⁹, ꝛ menſor negligēs in arte ſua dicit in lata culpa, ꝛ n. 18.
19 Error iuris in quolibet literato an ſit lata culpa.

Lata

20 Lata culpa an equiparetur dolo.⁊ nu.21.⁊ 22.
23 Reſtitutio in integrum competit aduerſus latam culpam, non aduerſus dolum.
24 Lata culpa non inducit malam fidez, dolus ſic.
25 Lata culpa nō impedit acquiſitionem fructuum, licet dol⁹ ſic.
26 Leuis culpa quid.
27 Leuiſſima culpa quid.
28 Leuis culpa, leuior ⁊ leuiſſima non differunt.
29 Leuiſſima culpa, in quibus equiparatur late, ⁊ leui culpe.
30 Lata culpa, leuis, ⁊ leuiſſima quomodo veniant in actione depoſiti.
31 Mandati in actione quomodo, ⁊ quando quis teneatur de culpa, ⁊ de qua.
32 Aduocati ⁊ medici ſeruiūt gratis, vt homines ad eos accedāt.
33 Tutele in actione que culpa veniat, ⁊ quomodo tutor, an remoueatur propter leuiſſimam culpam.
34 Negotiorum geſtor pro qua culpa teneatur.
35 Culpe cuius nomine in actione quis teneatur.
36 Culpa que veniat in precario.
37 Culpa quenam ⁊ quando in contractibus veniat.
38 Culpa quenam in actione ex teſtamēto veniat.

Quod Nerua. Lex iſta poſita eſt ff. depo
ſiti. ⁊ ē difficilis i ſeipſa ⁊
habet ſententiam ⁊ materiam difficillimam, ⁊ ſubtiliſ
ſimam, ⁊ quotidianā, ⁊ a noſtris doc. male explicatā,
in cuius repetitione teneo ordinem cōſuetum. Et lex iſta legit
duobus modis, vno modo ſecundum noſtros gloſſatores. Alio
modo ſecundum doct. Mod. quorum opinionez in hoc ſequor, ⁊
ſecundum lec. quam intēdo tenere breuiter hoc intendit. Latior
culpa eſt dolus, ſeu fraus preſumpta ex eo, quod minorē diligē
tiam in rebus alienis adhibet, quam in ſuis. h. d. Et lex iſta diui
ditur in partes tres. Primo ponit vnum dictuz, in quo oſtēdit
dictum Nerue eſſe veriſſimum, vſque ibi, nam ⁊ ſi quis. Secūdo
ponitur probatio, ſeu ratio precedentis dicti, vſqz ibi, nec enim.
Tertio ibi ponit ratio rationib⁹, vſqz ad fin. Caſum in terminis
ſic forma, Ego depoſui apud Titium librum meū, ipſe nō adhi
buit eam diligentiam in re depoſita quam adhibet in ſua, ⁊ inue
nio quod Nerua dixit, quod adhibere minorem diligentiā in re
bus alienis, quā in ſuis, eſt latior culpa, quod idē eſt quod dol⁹,
⁊ ſic depoſitari⁹ tenet. ¶ Quero an bene dixerit Nerua? Rū.
Juriſcō. qđ dictū Nerue diſplicebat Proculo, ſed ſibi videtur
veriſſimum. h. d. Primo añquam ad ſecundā partē veniā, pre-
1 mitto ad euidentiam, † q̄ fraus ⁊ dolus idem ſunt: vel qđ fraus
ineſt dolo, ſicut ſpecies in ſuo genere, vt ſ. de pac. l. iuriſgentiū.
§. ſz ſi fraudandi. ⁊ ibi no. ſecundum diuerſas expoſitiones, ex-
preſſius ſ. de his qui no. infa. l. j. Hoc premiſſo in hac ſecūda p-
te ſic forma caſum. Inſtat iuuenis querens, qua ratione mouet
Juriſcō. ad hoc dicendū? Rū. Nerua intellexit latiorem culpā,
qū quis adhibet minorē diligentiam in rebus depoſitis, quā in
ſuis ſicut hominis communis natura exigit, hoc eſt plus, vel mi
nus, nō curo ſecundum diuerſas expoſitiones gl. Si tamen nō
adhibet tantā diligentiā in reb. depoſitis, ſicut in ſuis non caret
fraude, ſi nō caret fraude, ⁊ fraus idē eſt qđ dolus, ergo manife
ſte concludo, q̄ latior culpa eſt dolus preſumptus, vt j. dicā. h.
d. ſecunda particula. Inſtat querens, probetis, q̄ nō caret frau
de. Rūdet Juriſconſultus. Adhibere minorem diligentiam in
reb. depoſitis quā in ſuis, nō pōt fieri ſalua bona fide. Subau-
dit ergo, ſi deficit bona fides, adeſt dolus, ſeu mala fides, que eſt
eius contrariū. h. d. ⁊ pbat iſta cōcluſio. C. de reſcin. vend. l. ſi do
lo. j. de ver. ſigni. l. hec verba. Expedito text. ⁊ expoſito, vt appa-
ret ex predictis, notabilia collige per teipſum. Uides ergo ſe-
cundū p̄dictā lecturā, q̄ illud q̄ tex. dicit, culpam latiorem ſtat
ppie, qđ eſt idē quod dolus preſumptus, ſz gl. exponit culpaz
2 latiorez, i. latam, ⁊ male vt j. dicam. ¶ † Opp. nullum ſimile eſt
a idē, ſecundū Philoſophū, ⁊ probatur ſ. de leg. l. nō poſſunt. C.
de Epiſ. ⁊ cle. l. ad ſimilitudinē. ⁊ C. de codicil. l. ſi idem. Sz lex di
cit, q̄ lata culpa dolo aſſimilatur, ergo nō eſt idē, vt ſ. ſi men. fal.
mod. dixe. l. i. j. ſi quis teſta. liber eſſe iuſ. fue. l. j. §. ij. ⁊ j. ad Treb.
l. mulier. §. ſi heres. Si aſſimilatur dolo, ergo nō eſt idem, quod
dolus, ſz tex. hoc dicit, ergo male. Sol. dicit glo. expone hanc la
tiorem culpā, i. latam, ⁊ quod dicit dolum eſſe, expone, id eſt do-
lo comparari. Sicut enim opere diuerſorum hominū, ſepe pro
pter omnimodā ſimilitudinē habere vident, dicūtur eedem, ar.
j. de duo. reis. l. nemo eſt, qui neſciat. ita hic, propter omnimodā
ſimilitudinē lata culpa dicitur eſſe dolus, tamen vere, ⁊ proprie
non eſt idem. Iſta lec. gl. non videtur vera: nam, ſ. dz hec, illa p-
batio que ſequitur ibi, nam ⁊ ſi quis, ⁊c. non bene concluderet.
Dicit enim, fraude nō caret. Ex hoc enim nō cōcludit, q̄ eſt lata
culpa, que dolo cōparatur, ⁊ ſic eſt male loquutus Juriſc. Hui⁹
timore glo. que eſt ſup ver. fraude. exponit, id eſt lata culpa, que
dolo equiparatur, ⁊ ſic bene concludit litera. Adhuc iſta expo-
ſitio nō eſt vera. Nam, ſecundum hoc, probatio rationis ibi nec
enim, ⁊c. non concluderet ad premiſſa. Huius timore gl. recedit
a dicta expoſitiōe, ⁊ exponit fraude, ſcilicet preſumpta, ⁊ ſic lite
ra nec enim, ⁊c. bū ſequit. ⁊ ratio cōcludit ad premiſſa, hic vero
eſt in fraude p̄ſumpta, ⁊ per conſequēs, vbi lata culpa, ibi fraus
preſumpta, ⁊ econuerſo. Idem dicūt illi qui volunt ſuſtinere le
3 cturā gl. Sz illud nō videtur bene dictū. † Nam lata culpa eſt,
non intelligere qđ omnes intelligunt. j. de ver. ſig. l. late. ⁊ ibi no.
in prin. gl. Si ergo lata culpa venit ex ignorantia, ergo patet q̄
lata culpa nō eſt fraus preſumpta, ſeu dolus preſumptus, qui
prouenit ex animo, vt ſ. de dolo. l. j. Illi qui volunt ſuſtinere gl.
dicunt q̄ qū lata culpa conſiſtit in eo quod minorem diligētiam
adhibet quis in rebus alienis, quam in ſuis, tunc eſt fraus pre
ſumpta. Ita loquitur hic, alias ſecus. d. l. late. ⁊ ita pertranſeūt.
Mihi videtur q̄ gl. non poſſit ſuſtineri. ⁊ iſta non ſit vera lectu
ra: primo propter violentiam, quam facimus litere exponendo
latiorem, id eſt latam ⁊ dolum, id eſt dolo cōparari. Nam ſi poſ-
ſumus non debemus a verbis legum recedere. l. j. §. ſi is, qui na
uem. ſ. de exerci. ⁊ j. de leg. iij. l. nō aliter. Preterea gl. intelligit
princ. huius legis in lata culpa, de qua loquitur d. l. late. quod
certum eſt, ſecundū omnes non continere in ſe fraudem preſum
ptam, vt dictum eſt: ⁊ ideo quod poſtea ſequitur, nō bene cōclu
deret, quod fraus preſumpta, vel dolus preſumptus non ſit do
lus, ſed equiparat dolo, quod falſum eſſe oſtendo. Debetis ſci-
re, quod dolus eſt genus, ⁊ continet ſub ſe plures ſpecies: nam
alius eſt dolus bonus, alius eſt dolus malus. Item alius eſt do
lus verus ⁊ manifeſtus, alius dolus preſumptus, vt probat ſ.
de dolo. l. j. ⁊ l. ſi procuratorem. §. dolo. ⁊ l. dolus. j. tit. j. Modo
ſi diceretur, quod ſpecies equiparetur generi, vt homo equipa
ratur animali, hec non eſt bona loquutio, imo debet dici, homo
4 eſt animal. † Nam genus repreſentatur in qualibet ſua ſpecie, lz
ſpecies inter ſe differant, vt l. ſi quid earum. §. interemptum. in
fra de legatis iij. ⁊ vnde legi. l. inter agnatos. ⁊ ſupra de pactis.
l. j. §. conuentionis. Uere ergo poſſumus ⁊ debemus dicere, do
lus preſumptus eſt dolus, non quod comparetur dolo, ideo re-
cedo a lec. glo. ⁊ pono caſum ſecundum quod in prin. dixi. Ad cō
trarium, ſcilicet ad leges que dicunt, lata culpa dolo equipara-
tur, ergo non eſt dolus? Reſpond. verum eſt, ſcilicet lata culpa,
ſz hic eſt latior culpa, que idem eſt quod fraus preſumpta, ſeu
dolus preſumptus: ⁊ ſic eſt proprie dolus, ⁊ ſecundum hoc lite
ra procedit plane ſine aliqua violentia. Et iſta opinio fuit Jo-
annis de Blonoſco antiqui doct. Ultramont. vt patet in libel-
lo ſuper titulo de actio. Inſtit. Idem tenet Petr. And. Zaffi. de
Piſis, vt dicit Cyn. vt ab eo audiui ſuper hac lege. ¶ Secun-
do oppo. dicitur hic in ſecundo reſponſo ſecundum vnam expo
ſitionem, quod ſi in rebus ſuis eſt minus diligens, quam homi-
num communis natura deſiderat, quod deberet adhibere tan-
tam diligentiam in rebus depoſitis, quātam in rebus ſuis. Sz
contra, q2 etiam tunc quando adhibet tantam diligentiam, ſi in
ſuis eſt negligens, punitur, vt l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ſolu.
matr. Dicit gloſ. quod tunc punitur, quia eſt lata culpa, ſed hoc
per legem illam, non per legem iſtam. Credo glo. optime dicere:
nam hic tractatur de culpa latiori, id eſt de dolo preſumpto, qui
non preſumitur ſi tantam diligentiam adhibet rebus alterius,
quantam ſuis. Sed ſi in ſuis eſſet ita negligens quod cadit in
culpam latam punitur, non per hanc legem, ſed per illam l. ſi cō
ſtante. §. ſi maritus. cōiuncta l. ij. C. eo. Nam in depoſito venit ve
rus dolus ⁊ preſumptus, hoc eſt latior culpa, vt hic, ⁊ etiā lata
b culpa. vt ſ. eo. l. iij. ¶ Tertio op. dr̄ hic ſcđm aliam b expoſitio-
nem, q̄ ſi in reb. ſuis eſt plus diligēs, quā communis hominum
natura deſiderat, quod tenetur tantam diligentiā preſtare reb⁹
depoſitis, quantam rebus ſuis, alias eſt in fraude preſumpta,
ſ ſcđm hoc videtur qđ diligentia ſua ſit ſibi damnoſa, ⁊ ſic ſtultus
erit melioris cōditionis quā perit⁹, contra l. nō ſolum. de noxa.
⁊ contra legem Seruius. j. quod vi aut clam. Huius timore dice
bat Jo. de Blonoſco, quod iſta expoſitio hic poſita nō eſt vera,
ſz debemus tenere expoſitionem poſitam ſupra quando minus
eſt diligens, quam communis hominum natura deſiderat. Pe-
trus tenet gl. ⁊ mihi videtur quod gl. dicit veritatē. Ad contra
rium reſpondeo, ſua diligentia non debet ſibi eſſe damnoſa: cō-
cedo, ſz hic ſua diligentia non eſt ſibi damnoſa, ſz ſuus dol⁹ pre
ſumptus ex eo, quod minorem diligētiam adhibet, quam in ſuis:
q2 abſqz bona fide eſt. Simile videmus in furioſo, qui delinquē-
do non obligat. Secus in homine ſane mentis, nec propter hoc
diſcretio ſua eſt ſibi damnoſa, ſz ſuū delictum, qđ cadit in homi-
nem ſane mentis, ⁊ non furioſum, vt ſupra de officio preſidis. l.
diuus. ⁊ ad legem Corneliam de ſica. l. infans. ¶ Quarto oppo.
hic dicitur qui non adhibet eam diligentiam in alienis rebus,
quā adhibet in ſuis, eſt in latiori culpa, ⁊ ſic in fraude p̄ſumpta,

Contra, quia hec reputatur culpa leuis, vt probatur ſ. familie
erciſcun. l. heredes. §. non tantum. Inſtit. de ſatiſd. §. fi. Sol. il-
lud, quod hic dicitur, quod eſt fraus preſumpta, intelligitur in
rebus alienis prorſus, ibi vero loquitur in rebus communib⁹,
vbi nulla preſumptio eſt fraudis: quia ſi res perit communiter
perit mihi ⁊ ſocio, vnde nõ eſt veriſimile quod ego voluerim in
dannum meum, ⁊ ſui perdere, vt j. de proba. l. cum de idebito. ⁊
ibi nõ inducitur fraus preſumpta a iure, ſecus in re prorſus alie
na. Ita loquitur hic. Ita etiã intelligo, niſi aliud interueniat,
qđ faciat preſumptionẽ doli ceſſare, vt j. videbitis. ¶ Quinto
oppo. ad idem de eo quod no. in l. ſi vt certo. §. quod vero ſene-
ctute. ſ. commo. vbi qui res ſuas pretioſiores facit ſaluas, ⁊ com
modatas dimiſit nõ tenetur, ⁊ ſic non adhibuit eam diligentiam
in rebus alienis, quam in ſuis. Sol. eodem modo ibi non potuit
omnes ſaluas facere, tamen ſibi licitum fuit ſuas pretioſiores
ſaluas facere, ⁊ preferre, propter quod ceſſat preſumptio frau-
dis. Vna ergo preſumptio tollit aliam preſumptionẽ. Diſtin
5 gue ergo. Aut loquimur in rebus communibus, † ⁊ tunc adhi-
bere maiorem diligentiam in ſuis, quam in rebus communib⁹,
nõ eſt fraus preſumpta, vt hic, niſi ſit alia preſumptio, que illã
preſumptionem elidat.

Expeditis contrarijs

venio ad materiã noſtre legis exami
nandã per queſtiones, ⁊ eã intẽdo ſumma diligẽtia ptractare.

6
c **Primo** igitur quero, † quid eſt culpa i genere?[c] Dicit
Pe. culpa eſt deuiatio a legis diſpoſitione, qđ
ſic probatur, Lex ab omnibus ſciri debet, ⁊ obſeruari, ergo qui
id, quod precipit lex, nõ obſeruat, eſt in culpa. C. de legi. l. leges
ſacratiſſime. Iſta diffinitio non placet: nam non comprehendit,
niſi latam culpã. Cum enim lata culpa ſit ignorãtia illius quod
ab omnibus ſciri debet. l. late. j. de verb. ſig. ⁊ j. dicetur, ergo qui
deuiat a iure ordinario, eſt i culpa lata. Hinc eſt, quod noſtri do
7 ctores dicunt † ꝙ ignorãtia legum eſt lata culpa. no. per Bul. ſ.
his qui not. infa. l. liberorũ. §. notantur. Ego vero ſic diffinio,
culpa eſt deuiatio ab eo, qđ bonum eſt, ꝙ per diligẽtiã hominis
potuit preuideri. Credo, ꝙ iſta ſit bona diffinitio. Nam eoipſo,
quod deuiat ab eo, quod bonũ eſt ſiue in faciendo malum, ſiue in
omittendo bonum ſcienter, vel ignorãter, iſta eſt culpa, vt appa
rebit, ⁊ ideo dixi quod per diligentiã hominis, ⁊c. ad differen-
tiam caſus fortuiti, qui preuideri non poteſt, vt C. de pig. act. l.
que fortuitis. ⁊ j. de reg. iur. l. contractus. in fine.

8 **Secundo** quero, que ſint ſpecies culpe, † quotuplex
ſit culpa. glo. communiter dicunt, quod ſit
triplex, ſcilicet, lata, leuis, ⁊ leuiſſima, vt ſ. commo. l. ſi vt certo.
§. nunc vidẽdum. C. arb. tute. l. quicquid. de neg. geſt. l. tutori. ad
legem Aquiliam. l. in lege Aquil. de reg. iur. l. ꝯtractus. Et hoc
etiam probatur, quia lex dicit, quod a procuratore omnis culpa
exigitur, vt C. mandati. l. a procuratore. Iſtud ergo ſignum vni
uerſale ⁊ collectiuum, omnis, requirit ad minus tria. l. Nera-
tius. j. de verborum ſignificatio. ⁊ ſic erunt tres culpe. Alij Mo
derni dicunt quod ſunt quinque ſpecies culpe, ⁊ melius, ſcilicet
d latiſſima, vt dolus manifeſtus, latior, vt dolus preſumptus,[d] de
qua dicitur hic, ⁊ infra de verborum ſignificatio. l. magna. Item
lata, leuis, ⁊ leuiſſima, de quibus infra videbimus, ⁊ quod hec
9 opinio ſit vera, reduco ad practicam. Scholaris accepit † famu-
lum, ⁊ pro eo accepit expromiſſorem, qui ꝓmiſit ſcholari refice-
re omne damnum quod ei contingeret culpa famuli: demum fa-
mulus fecit furtum, queritur vtrum expromiſſor teneatur? Et
videtur, quod non ſecundum communem modum loquendi no-
ſtrorum gloſſatorũ. Nam aliud eſt culpa, aliud eſt dolus, de quo
dolo hic non fuit promiſſum. In contrarium eſt veritas, quod
10 expromiſſor tenetur: † quia dolus eſt culpa latiſſima. vt ſupra
dixi, quod arbitror eſſe verum, quia dolus continetur ſub ap-
pellatione culpe. Nam ille, qui committit dolum, deuiat a bono,
ergo, ⁊c. Pro hoc quod dolus eſt culpa eſt glo. ſupra de mino. l.
ſi ex cauſa. §. ſi mulier. ⁊ infra de reg. iur. l. quod quis ſua culpa.
prout ibi gloſ. exemplificat in furto, ⁊ delicto, vt hic, ⁊ patet in l.
in venditione. infra de act. emp. ⁊ quod ibi not. ⁊ infra de pet. he-
red. l. ⁊ non tantum. §. veniunt. in gloſſa ſuper verſi. predo. Nec
obſtat, quod videtur poni copula, ⁊, inter dolum, ⁊ culpã, vt d. l.
ſi vt certo. §. nunc videndum. ⁊ de regulis iuris. l. contractus. cũ
ſimilib. per quod viderentur diuerſa, vt not. infra de iuris, ⁊ fa-
cti ignoran. ſuper rubr. quia in illis legibus culpa ponitur pro
leui, ⁊ leuiſſima, ⁊ ſic prout ſpecies diſtincta a dolo, qui eſt culpa
latiſſima: ſed accipiendo culpam in genere, continet ſub ſe ſpe-
cies culpe, vt ſupra vidiſtis.

Tertio videndum eſt de qualibet culpa per ſe. Et primo
11 † quero, quid eſt culpa latiſſima? Reſpond. cum
culpa latiſſima ſit idem quod dolus manifeſtus, diffinitionem
huius habemus ſicut de dolo, vt ſupra de dolo. l. j. Dolus autẽ
12 eſt machinatio ad decipiendum fallendumque alterum adhibi
ta manifeſte. Illud quod dico, manifeſte, dico ad differentiam
doli preſumpti, qui eſt culpa latior, de qua ſtatim videbimus, ⁊
de hoc dolo manifeſto hic non tracto, q2 habet tractatum per ſe
ſupra de dolo per totum.

13
e **Quarto** quero, † quid eſt culpa latior.[e] Dicũt quidã,
ſi librum tuum depoſuiſti in camera, ⁊ depoſi
tũ dimiſiſti in aula, iſtud eſt verũ ſine dubio, hac l. tamen non eſt
dare diffinitionem, ſed dare exẽplum, vnde alij, vt Io. de Blo-
noſco ſic dicunt, Culpa latior eſt fallax calliditas ad decipiendũ
fallendumque alterum adhibita, ⁊ in eo conſiſtit, quod in rebus
ſuis ⁊ alienis aliter, ⁊ aliter fallaci animo conuerſatur, ⁊ idẽ vi-
detur ſentire Pet. Credo ꝙ habuit bonum intellectum, tamen
nimis reſtringit iſtam diffinitionem. Nam multe alie ſunt cau-
ſe, ex quib. dolus preſumitur, quã ex iſta cauſa, que per hanc le-
gem habetur, vt infra patebit, ⁊ ideo ſic diffinitur. Culpa latior
eſt machinatio ad decipiendum, fallendumqꝫ alterum adhibita
preſumptiue. Iſtud probatur ſupra de dolo. l. j. Poſui in diffi
nitione, preſumptiue ad differentiam doli manifeſti. Poſſetis
vos dicere, iſtud eſt falſum. Nam cum cõſiſtat dolus ex animo,
non põt probari, ſꝫ ex indicijs preſumitur. C. de dolo. l. dolum.
14 Omnis † ergo dolus eſt preſumptus, ⁊ nullus dolus eſt manife
f ſtus. Reſpon. Quedam ſunt indicia manifeſta, ⁊ illa probata[f] in
ducunt dolum manifeſtum. d. l. dolum. Quedam ſunt indicia ſeu
preſumptiones nõ ita manifeſte, nec omnino dolum concludũt,
⁊ iſta de neceſſitate non inducunt dolum, ſꝫ preſumptiue. j. tit. j.
l. ſi procuratorem. §. dolo. ⁊ l. dolus. cum ſimi. ⁊ hoc eſſe verũ pa
15 tebit ex his que infra dicam. ¶ Iuxta predicta quero, † que eſt
differentia in effectu inter verum dolum, ⁊ preſumptum vel cul
g pã latiorem?[g] Reſpondeo primo quod differunt, q2 minor a ve
ro dolo non excuſatur, a dolo, preſumpto ſic. ſ. de eden. lege, vbi
⁊ nota. j. de operis noui nuntiat. l. j. §. aduerſus. ⁊ ibi de hoc per
Dyn. Item a vero dolo nulla eſt excuſatio, a preſumpto ſic, vt
ſi ſit alia preſumptio que illam tollit, vt ſi res erat communis,
⁊ alie res depoſitarij eſſent pretioſiores, vt dixi ſ. in duobus vl
timis contrarijs. Item quia in cauſis criminalibus requirun-
h tur luce meridiana clariores[h] probationes. l. ſciant. C. de pro-
bat. ille talis dolus nõ ſufficit: q2 nõ debet quis ex preſumptio-
nibus damnari. j. de penis. l. abſentem. niſi forte hoc exprimere
tur in iure ex aliqua cauſa. C. de adulte. l. ſi hi qui adulterũ. ⁊ in
authen. ſi quis ei.

16
i **Quinto** quero, † quid eſt lata culpa, [i] vt nihil iniquita
tis remaneat incognitum, ſciendum eſt, ꝙ no-
ſtri gl. ſic diffiniunt. Lata culpa eſt non intelligere quod omnes
homines intelligunt l. late, j. de ver. ſigni. Ita nota. Inſtit. qui-
bus mod. re contrahi. ob. §. penult. vbi gloſſ. voluit deſcribere
omnes culpas. hoc etiam ſentit glo. ſuper hac lege. Certe hec
diffinitio non eſt bona, non enim conuertitur cum ſuo diffinito,
ergo, ⁊c. vt l. j. §. i. ſ. de dolo. ecce furioſus non intelligit quod
omnes intelligunt, ⁊ tamen conſtat ꝙ non eſt in lata culpa. vt l. di
uus. ff. de offic. preſid. ⁊ l. illud. ſ. de minoribus. qui enim ſenſu
carent, non poſſunt committere culpam. vt l. j. §. j. ſ. ſi quadrup.
paupe. feciſſe dicatur. Alij, vt Ioan. de Blonoſco ſic diffiniunt.
Lata culpa, eſt quedam negligentia, que conſiſtit in eo, quod
quis minorem diligẽtiam adhibet in rebus alienis quam in re-
bus ſuis, ⁊ communis hominum natura deſiderat, probatur in
d. l. late. ⁊ facit hic, ⁊ iſta non eſt bona. ecce ſecundum communẽ
hominum naturam quis ignorat medicinam. Item quis neſcit
eſſe menſor ſeu menſurator agrorum, tamen medicum, vel menſo
17 rem non eſſe, non eſt lata culpa, licet in arte ſua medic⁹, † vel men
ſor negligens ſit in lata culpa. l. illicitas. §. ſicut. ſupra de offic.
preſid. ⁊ de regul. iuris. l. imperitia. ⁊ ſi men. fal. mo. dixe. l. pri-
ma. §. j. Vides ergo quod lata culpa non ſemper conſiſtit in eo
quod hominum communis natura deſiderat. Vnde tertũ, vt
Petr. diffiniunt, lata culpa eſt negligentia magna ex fatuitate
procedens, que conſiſtit in eo, quod minorem diligentiam quis
adhibet quam hominum communis natura deſiderat, qui ſunt
k eiuſdem profeſſionis,[k] ⁊ conditionis. Per iſta enim verba, que
ſunt vltimo loco poſita, tollitur obiectio que fit de medico, vel
menſore, ⁊ alijs artificibus. Iſta diffinitio mihi videtur imper-
fecta. Vnde ex eo quod dicit, lata culpa eſt magna negligentia.
Primo videtur aſſerere ipſe ꝙ lata culpa non committitur, niſi
in negligendo. Sed certe, imo committitur etiam faciendo, qđ
facere non debet. vt l. ſi ſeruum §. j. j. de ver. obli. Preterea di-
cit ipſe, ex fatuitate proueniens, ⁊c. Fatuitas enim eſt illa, que
cadit in furioſum, ⁊ mente captum, vt ſ. de poſtu. l. fatuo. in quo
nõ cadit lata culpa, vt ſupra dictum eſt. Ego autem ſic diffinio,
Lata culpa eſt deuiatio incircunſpecta ab ea diligentia, quam
communiter habent homines qui ſunt eiuſdem profeſſionis, ⁊
conditionis. Credo quod iſta breuis diffinitio omnia cõprehen-
dat

dat. Quod enim dico, deuiatio. iſtud eſt nomen gñrale ad omnē culpam, vt patet ſ. in diffinitione culpe in generali. Item eſt nomen commune culpe in faciendo, ⁊ culpe in non faciendo. Ponitur ergo hic iſtud nomen vt genus. Incircumſpecta, hoc dico ad differentiam doli veri ⁊ preſumpti, hoc eſt ad differentiam late culpe ⁊ latiſſime ⁊ latioris, que veniunt ex animo manifeſte, vel preſumptiue. Sequitur, Ab ea diligentia quam cōmuniter habent homines. Hoc probatur in d. l. late. ⁊ hoc dicitur ad differentiam culpe leuis, leuioris ⁊ leuiſſime, que circa aliud conſi-
18 ſtit, vt infra videbitis. Sequitur ✝ eiuſdem profeſſionis, ⁊ hoc propter medicos, ⁊ alios, qui in arte ſua dicuntur cōmittere latam culpam. vt ſ. dictum eſt, vt l. j. ij. j. ſi men. fal. mo. dixe. Sequitur, ⁊ conditionis hoc eſt dictum ad excludēdum eos, qui habēt iuſtam cauſam ignorantie. Quid enim ſi aliquid publice dicit ⁊ preconizatur in ciuitate, tunc communiter oēs illud ſciunt, qui ſunt preſentes, ſed qui ſunt fatui vel furioſi, dicūtur a mente ſua alieni, ⁊ lʒ ſint corpore preſentes, tamen nō animo, ⁊ ſic paris cōditionis ſunt abſentes. Eis ergo non preiudicat ignorantia talis: q2 in eis nō cadit lata culpa. Vide ergo hanc diffinitionē bonam, q̄ conſtat ex genere ⁊ differentijs, nō ergo q̄libet imperitia artificis eſt lata culpa. Sʒ ſi errat in eo qđ cōiter ſciunt omnes, erit lata culpa. Si erratur in eo quod ſciunt excellentes artifices, erit leuis. Si erratur in eo quod ſciunt tantum excellentiſſimi, erit leuiſſima. Et ita debet intelligi l. j. §. j. ſ. ſi men. falſum mo. dixe. ⁊ hoc patet ex predicta diffinitione, ⁊ ex his que dicen-
l tur. ¶ Iuxta predicta [l] quero, ✝ vtrum error iuris ſit lata cul-
19 pa in quolibet illiterato. [m] Et videt ꝙ non, niſi in his qui ſunt e-
m iuſdē profeſſionis, vt patet ex diffinitione predicta. facit ꝙ quiſque iuris. l. ij. ʒ videtur qđ ſic, q2 oēs iura ſcire debēt, vt l. leges ſacratiſſime. C. de legi. hoc ergo ignorare eſt lata culpa, vt d. l. la-
n te. ſupra in diffinitione. Pro hoc eſt gl. [n] ſupra de his q no. infa. l. liberorum. §. notantur. ⁊ no. Inſti. de ſuſpec. tuto. §. ſuſpect⁹. Pro hoc videt tex. infra de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. pe. ibi, nec ſtultis, ⁊c. Nam errantes in iure appellat ſtultos. Ego puto ſic dicendū, Aut loquimur de ignorantia iuris cōis, aut iuris ſpecialis, aut municipalis. Primo caſu aut eſt ius certum ⁊ limitatum, q2 đ hoc eſt caſus legis, ⁊ talis ignorantia eſt lata culpa. d. l. regula. §. penul. ⁊ d. l. liberorum. §. notant. d. §. ſuſpectus. cum gl. ⁊ infra de ver. ſig. l. late. coniūcta l. leges. C. de legib. Aut du-
o biū eſt ius, q2 ſunt opiniones docto. [o] vel q2 de hoc nō habemus
p legem expreſſam, ſʒ argumenta veriſimilia, ⁊ tunc talis [p] ignorantia non eſt ſimpliciter lata, ſed debet iudicari lata culpa, leuis, vel leuiſſima, ſicut de ignorātia facti, vt infra de iuris ⁊ fac. igno. l. ij. ⁊ ibi glo. hoc videtur ſentire firmiter. Facit ſupra đ legi. l. non poſſunt. cum glo. Secundo caſu, quando queritur đ er-
q rore q iuris municipalis, ⁊ tunc aut loquimur in hominibus eiuſdem municipij, ⁊ idem quod ſupra, eadem ratione, ſi ſint eiuſdē conditionis, ⁊ ſi ſint preſentes, vt infra de decre. ab ordi. fa. l. fin. Aut in hominibus alterius municipij, ⁊ tunc eſt idem quod in
r errore facti, vt extra de conſti. libro ſexto, c. j. Nō obſtat, [r] ꝙ oēs non ſint eiuſdem profeſſionis: quia non omnes homines ſunt Iuriſte, q2 illa ſcientia que eſt in iuriſperitis, videtur eſſe in quolibet vulgari, q2 peritos poſſunt conſulere. Et iſtud faciūt cōmuniter omnes, vt j. de bonorum poſſeſſ. l. in bonorum. ¶ Itē que-
s ro, [s] vtrum lata culpa ✝ equiparetur dolo. Gl. noſtre hoc expe-
20 diunt per regulam ⁊ exceptionem. Nam dicunt, regula eſt, ꝙ lata culpa equiparetur dolo, vt hic. cum ſimi. Fallit in duobus caſibus, vt in d. l. j. §. j. ſupra, ſi menſor fal. mo. dixe. ⁊ j. tit. j. l. ſi fideiuſſor. §. j. ⁊ infra ſol. matri. l. ſi mora. Alibi dicit glo. qđ fallit in tribus caſibus, vt no. in l. in actionibus. in prin. ſupra de in litem iur. Illos enim tres caſus examinem⁹. Primo enim dicit glo. ꝙ illud eſt verum, cū tractamus de pecuniario damno, nō de pena corporali inſligenda vt l. j. j. ad le. Corne. de ſica. ⁊ innuit glo. ꝙ in penalibus vbi tractatur de pecuniaria pena. lata culpa equiparatur dolo. Id non videtur verum. l. j. §. ſi quis j. deo. j. ne vis fiat ei. ⁊ ibi no. facit vi bono. rapto. l. ij. §. hac actione. Unde gl. alibi circa hunc paſſum aliter dicit, ꝙ regula fallit in omnibus delictis ⁊ criminibus. Ita not. in dicta lege prima, infra ad legem Corne. de ſica. Nec iſtud verum eſt, nam in his q̄
t deſcendunt ex delicto, [t] lata culpa equiparatur dolo, vt infra ſi quis teſta. liber eſſe iuſſus fuerit. l. j. §. non autem. ⁊ ſupra ſi mēſor fal. mo. dixe. l. j. Nam illa actio, que datur contra menſorem, nō orit ex contractu, ſed ex delicto commiſſo in male menſurando, vt ſ. de eden. l. vbi. in prin. Nam actio in factum, que datur ʒ non edentem eſt ex delicto cōmiſſo in non parendo iudici, vt lege, ſi quis ex argentarijs. §. ex hoc edicto. ſupra de eden. quicqd
v dicat gl. in l. fin. eiuſdem tit. vt ibi dixi. Unde alibi gl. [v] dixit, ꝙ illa regula, ꝙ lata culpa dolo equiparatur, fallit in omnibus actionibus, que puniunt tantum dolum, vt inimicitie, vel iniuriarum, ⁊ furti ⁊ ſimilium. Ita not. j. de ver. ſig. l. magna. ⁊ iſtud eſt
x multum notandū. Et ideo [x] vt iſte paſſus melius liqueat, diſtingue, Aut loquimur in actionibus deſcendentibus ex contractu vel quaſi, ⁊ lata culpa equiparatur dolo, vt hic cum ſimilibus determinationibus, que no. in d. l. in actionibus. Aut loquimur in actionibus ſeu accuſationibus deſcendentibus ex delicto, ⁊ tunc aut queris quo ad penam corporalem, ⁊ lata culpa non equiparatur dolo. l. iij. §. j. infra ad leg. Corne. de ſicar. ⁊ no. in d. l. in actionib. Aut quo ad penam pecuniariam, ⁊ tunc aut lex ſiue ſtatutum requirit expreſſe dolum, aut loquitur ſimpliciter. Primo caſu non equiparat dolo. l. j. §. ſi quis. infra ne vis fiat ei. ⁊ vi bonorum raptorum. l. ij. §. hac actione. ⁊ quod not. in dicta lege magna negligentia. Secundo caſu equiparatur do-
y lo, [y] vt infra ſi quis teſta. liber eſſe iuſſus fuerit. l. j. §. nō autem. ⁊ ſupra ſi menſor fal. mo. dixe. l. j. §. j. cum ſimi. ⁊ ſic intellige gl. in d. l. magna negligentia. Dicetis vos, iſtud videtur contra l. j. §. non autem. Nam ibi verba edicti requirebāt dolum, vt patet in prin. legis, ⁊ tamen lata culpa equiparatur dolo. Reſpōdeo, qđ verba poſita in principio legis non ſunt verba edicti, ſed Iuriſconſulti. In edicto enim non fiebat mentio doli. Vel ſi vis dicere quod eſſent verba edicti, dic ꝙ ille §. non autem. procedit ex declaratione expreſſa Iuriſconſulti per rationem, q̄ ponit in eadem l. j. §. j. Sed ſi Iuriſconſultus hoc non expreſſiſſet, ſecus eſſet de iure. Scđo gl. in d. l. in actionibus. ſ. de in litem iuran. di-
21 cit, ꝙ lata culpa ✝ non equiparatur dolo quo ad infamiam irrogandam, vt Inſti. de ſuſpec. tut. §. ſuſpectus. ⁊ ibi etiā not. idem tenet glo. j. ſol. ma. l. ſi mora expreſſius. C. de ſuſp. tut. l. ſuſpect⁹. Item Cy. C. de ſuſp. tu. l. fin. in iij. q. licet quidam aliter dixerint, vt no. in d. §. ſuſpectus. Azo vero circa hoc proceſſit diſtinguēdo. Nam aut loquimur de infamia, que infertur per ſentētiam, ⁊ tunc lata culpa non equiparatur dolo, vt in predictis iurib⁹. Aut de infamia que infertur ipſo facto, ⁊ tunc dolo equiparat, vt ſ. de his qui notan. infa. l. liberorum. §. notantur. ⁊ in d. §. ſuſpectus. in gloſſ. magna. Ratio poteſt eſſe certa, quia in illis caſibus, in quibus infamatur ipſo facto, lex tantum abhorret illa facta, ꝙ factum magis notatur quam conſilium, vt infra de ritu
22 nup. l. palam. §. pe. Et iſta opinio placet. Tertio dicit gl. ✝ in d. l. in actionibus. fallit in iuramento in litem quod defertur propter dolum, non propter culpam latam. Item no. in d. §. ſuſpectus. ⁊ hoc tenent Doc. ⁊ puto verum, q2 iuramentum in litem defertur propter dolū, ſeu contumaciā, ſeu delictū, ⁊ lex expreſſe requirit dolum, vt d. l. in actionibus. ergo, ⁊c. vt ſupra proxi-
23 me dictum eſt in delictis. Quarto fallit ✝ in petendo reſtitutionē in integrum, q̄ nō peti adverſus verum dolum, ſʒ latā culpam ſic, vt d. l. vbi. ſupra de edendo. ⁊ not. C. ſi aduerſus delictū. l. j. ⁊ ſ. de minoribus. l. ſi ex cauſa. §. nunc videndum. Quinto fal-
24 lit ✝ quātum ad malam fidem inducendam. Nam dolus inducit
z malam fidem, lata vero culpa non, vt ſ. de peti. here. l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſcire. vbi dicit de ignorantia iuris, que eſt in lata culpa, vt
25 ſ. dictum eſt. Et ex hoc ✝ ſequitur caſus ſextus, ꝙ lata culpa nō impedit fructuum acquiſitionē, lʒ dolus impediat, vt j. de vſucapio. l. ſi fur rem. §. j. ⁊ no. per Dy. extra de reg. iur. c. poſſeſſor. li. vj. ver. item queri poteſt, ſi erratur in iure. Nec obſtat qđ dicitur in d. §. ſcire. vbi dicit, ꝙ tenet reſtituere in quātum fact⁹ eſt locupletior: q2 illud verū in quolibet bone fidei poſſeſſore cōuēto in iudicio vniuerſali. Secus ſi conuenitur in iudicio ſingulari: q2 tunc de conſumptis nullo modo tenetur, ſecundum glo. ſ. de rei ven. l. ⁊ ex diuerſo. expreſſi⁹ per Cy. C. de rei ven. l. certū.

26 Sexto ✝ principaliter q̄ro qđ eſt leuis culpa. [a] Diuerſi
a diuerſa loquūtur. Nā gl. Inſti. qui. mo. re contrahi. obli. dicit, ꝙ leuis culpa eſt negligentia ⁊ deſidia. Iſta nō eſt bona diffinitio, nec deſcriptio. Nam deſidia ⁊ negligētia pōt eſſe tanta ꝙ cadit in latam culpam, vt patet ex predictis. Item poteſt cadere in leuiſſimā, vt j. videbitis. Alij vt Io. de Blonoſco dicunt, Leuis culpa, eſt negligētia ex fatuitate procedens, que conſiſtit in eo ꝙ licet quis parem diligentiam rebus ſuis ſicuti alienis adhibet, ſecundum quod cōmunis hominum natura deſiderat, non tamen talem adhibet, qualem in preteritum conſueuit adhibere. Probatur Inſti. pro ſocio. §. fi. Iſtam diffinitionē tenebat Cy. vt audiui ab eo ſuper hac lege. Certe iſta diffinitio non eſt generalis. Solum enim concludit in reb. cōmunibus ex cōuentione, vt j. patebit. Petrus vero ſic diffinit, Leuis culpa eſt negligētia, que non in magna fatuitate cōſiſtit, ſʒ in eo qđ aliquis minorē diligentiam adhibet, quam ſecundum cōmunem naturam hominum diligentiū ⁊ diligentiſſimorū adhiberi debuit, nec allegat iura. Iſta diffinitio eſt defectiua in eo, qđ dicit fatuitate. Item in eo quod dicit negligētia, vt ſ. dixi in diffinitiōe late culpe. Itē eſt falſa in eo, qđ dicit hominum diligen-
b tium, ⁊c. Nā iſta eſt leuiſſima culpa, [b] vt expreſſe probatur infra de actio. ⁊ oblig. l. j. §. is quoque. ⁊ Inſtit. qui. mod. re contrahi. oblig. §. item is. Preterea ad leuem culpam ſufficit non facere,

quod diligēs faceret, vt ſtatim patebit. Qualiter ergo diffinie
mus? Mihi videtur, ꝙ leuis culpa veniat tripliciter cōſideran
da. Nam leuis culpa aſſumitur aliter in rebus prorſus alienis,
aliter ſumitur in rebus cōibus incidenter, aliter in rebus cōmu
nibus ex cōuentione, ⁊ ſic triplicem diffinitionem requirit. Ad
primum dico, ꝙ leuis culpa in rebus alienis, eſt deuiatio incir-
cunſpecta ab ea diligentia, quam adhibent homines diligentes
eiuſdem conditionis, ⁊ profeſſionis. Item quod dico, deuiatio
ab ea diligentia, dic vt ſupra circa latā culpā dixi. Item dixi ab
ea diligentia, quam adhiberent diligentes, probatur. ſ. de pig.
act. l. ſi conuenerit. in fin. cum l. ſeq. ⁊ ſupra ad legem Aquil. l. ſi pu
tator. que leges hoc expreſſe probant. Quod dico eiuſdem cōdi
tionis, ⁊ ꝓfeſſionis, dico ꝓpter artifices, vt l. j. §. j. ſ. ſi mēſor fal.
mo. dix. Qđ dixi, in rebus alienis, idē intelligo in rebus ꝓprijs,
que ſunt alij reſtituēde, vt ī dotalibus, vt infra de iure do. lege,
c in rebus.[c] Poſſunt etiam dici aliene, vt lege, quamuis. infra de
iure doti. ¶ Ad ſecundum venio, leuis culpa in rebus cōmuni-
d bus[d] incidenter, eſt deuiatio incircunſpecta ab ea diligētia, quā
ipſe deuians tunc temporis in rebus ꝓprijs adhibet. Hoc pro-
batur in lege heredes. §. nō tantum. ſupra fami. ercif. Sed pone
quod in rebus ſuis nullam adhibet diligentiam, ſed omnino eſt
negligens, vtrum teneatur. Credo quod ſic, q2 tunc talis leuis
deuiatio caderet in latam culpam. vt ſupra dixi. Iſta ergo diffi
nitio loquitur de eo, qui eſt in ſuis non omnino, ſed aliqualiter
negligens. Facit ad predicta l. ſi cōſtante. §. ſi maritus. infra ſol.
e matri. ¶ Ad tertium[e] dico quod leuis culpa in rebus cōmuni
bus ex conuentione eſt deuiatio incircunſpecta ab ea diligētia,
quam ipſe deuians tunc temporis in rebus proprijs adhibere
f ſolebat quādo contrahebat[f] ſeu ante cōtractum. Iſtud ꝓbatur
infra pro ſocio, lege, ſocius ſocio. ⁊ Inſti. pro ſocio. §. fi. Nūc vi
deamus rationem diuerſitatis, que eſt quod aliud in re aliena,
aliud in re cōmuni. Reſpōdeo, quod mea, ⁊ aliena ſunt extrema,
g cōmunis eſt mediū,[g] modo ita eſt, quod in re mea tractatur de
culpa, que eſt impunita. C. manda. lege, in re mandata. ſed in re
aliena culpa punitur. Nec ſufficit, ꝙ qs faciat id, quod facit de
ſuis. Si enim in ſuis eſt negligens, in alienis debet eſſe diligēs,
vt infra ſoluto mat. l. ſi conſtante. §. ſi maritus. In re vero cōmu
ni que tenet medium inter meum, ⁊ alienum eligitur quedā me
dia via, ne culpa totaliter ſit impunita, ſed ſufficit eam diligen-
tiam adhibere, quam in ſuis adhibet. Item videnda eſt ratio di
uerſitatis inter communem re ipſa incidenter, ⁊ cōmunem ex cō
uentione. Rñ. q2 ſi contrahitur ſocietas per me cum aliquo, ego
inſpicio eam diligētiam, quam ipſe ſolitus eſt adhibere in ſuis,
⁊ ſic ipſe de me ⁊ de diligentia tali adhibenda videtur inter nos
actum. Sȝ illud non poteſt dici in re ipſa communi incidenter,
⁊ ideo inſpicitur ea, quam in ſuis rebus tunc adhibet.

27 **Septimo** †principaliter q̃ro, quid eſt leuiſſima cul-
h pa?[h] Glo. Inſti. quib. mo. re cōtrah. obli.
§. penul. dicit quod leuiſſima culpa eſt, quando aliquo mō proui
deri pōt. Vult dicere qđ ſi aliqua prouiſio potuit fieri, ne eue-
niat, ⁊ eſt omiſſa, illud eſt leuiſſima culpa. Credo qđ gloſ. habuit
bonum intellectum, tamen iſta non poteſt dici diffinitio: q2 cōpe
tit culpe leui, ⁊ late. Alij, vt Io. de Blo. ⁊ Pet. lȝ diuerſis ver
bis vtantur, inclinant in vnam ſententiam, ⁊ dicunt ſic, Leuiſſi-
ma culpa eſt media negligentia ex fatuitate procedens, que cōſi-
ſtit in eo quod quis minorem diligentiam hȝ quam ille qui eſt di
ligentiſſimus. Iſta diffinitio laborat eiſdem morbis, quibus a-
lie diffinitiōes poſite ſupra in alijs culpis. Vñ ſic ego diffinio,
leuiſſima culpa eſt deuiatio incircunſpecta ab ea diligentia, quā
habent homines diligentes, ⁊ diligētiſſimi eiuſdem cōditionis,
⁊ profeſſionis. Omnia verba in hac diffinitione poſita expone
* vt ſupra not. ⁊ quod dixi diligētes * ⁊ diligētiſſimi, ꝓbaf infra
de actioni. ⁊ obli. l. i. §. is quoque. Inſtit. quib. mo. re contrahi.
obli. §. at is qui vtendum. ⁊ l. in reb. in princ. ſupra commo. ⁊ per
hoc differt a culpa leui, que eſt deuiatio ab eo, quod faciunt dili
gentes. Item per hoc differt a lata culpa, que eſt deuiatio ab ea
diligentia, quā communiter habent homines, ⁊c. ¶ Ex predi-
i ctis[i] ergo ſufficienter pōt colligi qualiter debeant formari po-
ſitiones quando quis vult probare aliquā ex predictis culpis.
Iuxta predicta quero, quare nō facit culpam leuem, leuiorem,
⁊ leuiſſimam, ſicut latam, latiorem ⁊ latiſſimam. Reſpondeo, li-
28 cet† quis hoc poteſt facere, vt diceret quis quod deuiatio ab ea
diligentia, quam adhibent diligentiores, ſit culpa leuior, ab ea
vero quam adhibent diligentiſſimi, ſit leuiſſima, tamen quia in-
ter has non reperio vllam differentiam, ideo totum poſui ſub
29 vna ſpecie, ⁊ appellaui culpam leuiſſimā. ¶ Item quero† vtrū
k culpa[k] leuiſſima in aliquo caſu equiparef leui ſeu late? [l] Rñdeo
l quod ſic: quia culpa leuis ſeu leuiſſima in faciendo equiparatur
late culpe in non faciendo. Ita no. per glo. in ver. culpanda. ſol.
matri. lege, ſi conſtante. §. ſi maritus, in gl. que incipit, nō tñ, ⁊c.

⁊ allegat l. in lege. ſ. ad legem Aquiliam. que lex ad hoc nō facit,
ibi enim dr̄ ꝙ in l. Aquil. venit leuiſſima culpa. Si ergo quilibet
* extraneus tenetur de leuiſſima, * multo magis ille qui ex vigo-
m re alicuius ꝯtus vel quaſi, tenetur adhibere cuſtodiam. [m] Fa-
cit ad predicta l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ⁊ quod ibi no. infra ſo
lu. matr. Hoc videtur tenere Dyn. ⁊ eſt notandum. ⁊ eſt verū ar
gumentum pro hoc ſupra cōmoda. l. in rebus. §. ſiue autem. Se
cundo loco quando quis eſt diligentiſſimus in ſuis, tunc leuiſſi-
ma culpa eſt deuiatio ab eo quod faciunt diligētiſſimi, vt ſupra
dictum eſt, ⁊ equiparaf leui culpe ſeu late. Ita videf ſentire glo.
C. de iur. do. l. in reb. in prin. Hoc nō puto verū, q2 qñ qs in ſuis
eſt diligentiſſimus, tunc omiſſio talis diligentie eſt culpa latior,
ſeu dolus preſumptus, vt hic, ⁊ ſic eſt falſum quod leuiſſima cul
pa ſit. Nec poteſt dicere quod ei competat diffinitio culpe leuiſ
ſime q̃ eſt deuiatio incircūſpecta, ⁊c. q2 in hoc caſu lex preſumit
qđ veniat ex animo, ⁊ ſic nō pōt dici incircūſpecta, ſȝ preuiſa.

Octauo principaliter quero qualiter iſte culpe princi
n paliter veniant[n] in contractibus, ⁊ quaſi con
30 tractibus. Et primo in† actiōe depoſiti in cuius materia ſum⁹.
Et omiſſis allegationibus, diſtingue. Aut depoſitum ſit gratia
deponentis tantū, qđ eſt regulariter, aut gratia depoſitarij, aut
gratia vtriuſque. Primo caſu aut queris de actione depoſiti
o ꝯria, ⁊ in ea venit leuiſſima, vt infra de furt. l. ſi ſeruus.[o] §. idqȝ
euidentius. vbi deponens tenef adhibere illam diligentiam, ꝙ
adhibent diligentiores, que eſt leuiſſima culpa, vt ſupra dictum
eſt, ⁊ ita ſentit Azo in ſum. C. eo. tit. in fine. Facit qđ no. ſ. de pi-
gno. actio. lege, ſi ſeruus pignori. Aut de directa, ⁊ tunc aut de-
poſitarius ſe obtulit ⁊ tenetur de leuiſſima, vt ſ. eod. l. j. §. ſepe.
⁊ no. in l. contractus. ī. de reg. iur. cum ſimi. Si non obtulit ſe, te
netur de culpa leui, ſeu latiori, vt hac lege. Idem de culpa lata,
vt l. j. C. eo. Scđo caſu, qñ gratia depoſitarij, tūc depoſitari⁹ eſt
obligatus actione directa, tenetur de leuiſſima, vt ſupra ſi cer-
tum petatur. lege, ſi quis nec cauſam, ſcđȝ veram opinionē. De-
ponens vero contraria tenef ſolum de lata, ar. legis, ſi vt certo.
§. nunc vidēdum. ſ. commod. Scđo caſu, qñ gratia vtriuſqȝ, tūc
vterque de leui tenetur, vt d. l. j. §. ſepe. ſ. eo.

31 **Nono quero** quid† in actione mandati[p] qđ ſit gra
p tia mandantis tantū regulariter?
Reſpondet Marti. Silima. vf diſtinguendum ſicut in alijs cō
tractibus, cuius gratia ſit, ſȝ alij noſtri gl. dicunt indiſtincte in
actione mandati venire leuiſſimam culpam, vt C. māda. l. a pro-
curatore. ⁊ l. in re mandata, ⁊ nota. ī. tit. i. l. ij. §. mea tantum. de
reg. iur. l. contractus. Hoc ſequitur Dy. extra de reg. iur. c. con
q tractus. lib. vj. ⁊ Cy. in d. l. a procuratore. aſſignat rōnem,[q] quia
ſuſcipiendo mandatum videtur ſe aſſerere induſtrioſum, cū pro
pter ſolā induſtriam eligaf procurator, ⁊ ſic cōiter pertranſeūt
r omnes moderni. Tu vero ſic diſtingue in mādato[r] quod ſit gra
tia mandantis tantum, aut queris de actione mādati cōtraria,
⁊ in ea venit leuiſſima culpa, vt infra de fur. l. ſi ſeruus. §. qđ ſo.
⁊ §. ſeq. vbi patet quod ipſe tenef facere id quod faciūt homines
diligentes vel diligētiores, quod eſt leuiſſima culpa, vt ſupra di
ctum eſt. Aut de actione mandati directa, ⁊ tunc aut in iſto mā
dato venit id, quod modicam, vel quaſi nullā requirit induſtriā,
vt in mandato facto fideiuſſori vt ſoluat, ⁊ ſimili, ⁊ tunc ipſi man
datario imputaf ſolum dolus ⁊ lata culpa, ſicut dictum eſt de
depoſitario, vt probatur expreſſe infra ti. j. l. ſi fideiuſſor. in pri.
⁊ §. j. Aut in mandato venit aliquid, quod non requirit magnā
induſtriam, ſȝ reqrit aliquid diligētie, vt emere aliquid, gerere
s negotia, ⁊ ſimilia, ⁊ tunc (quicquid dicat gloſſa[s]) venit dolus la-
ta culpa, ⁊ leuis. Videtur enim ſe aſſerere diligentem. Sed vbi
quis tenef facere illud, qđ homines diligentes, dicitur tantum
de leui culpa teneri, vt dictum eſt. Illud probaf. C. mand. lege, in
re mandata. ⁊ ī. tit. j. l. ſi procurator. §. fi. de reg. iur. lege contra-
ctus. aut in mandato venit aliquid qđ requirit exactiſſimam di
ligentiam ⁊ induſtriam. vt in procuratore ad litem, ⁊ ſimilibus,
t ⁊ tunc tenetur[t] de leuiſſima, vt dicta lege a procuratore. C. māda
ti. ⁊ tunc habet locum ratio Dy. poſita in d. l. contractus. Dy.
opponit de menſore, in quo cadit induſtria, ⁊ tamen non tenetur
niſi de lata. Reſpon. illud ideo, cum nulla ciuili actione tenetur,
pretor voluit eum minus grauare, vt l. j. §. j. ſ. ſi menſor fal. mo.
dix. quod no. per gl. ī. de reg. iur. l. contractus. ⁊ lege imperitia.
⁊ per Dyn. in c. non eſt ſine culpa. extra de reg. iur. lib. vj. Item
potes dicere, cum quis operas ſuas locat, quare non tenef de
leuiſſima, cū videaf ſe aſſerere peritū, vt infra loca. l. ſi quis fun
dum. §. Celſus. ⁊ l. item queritur. §. ſi gemma. ⁊ no. per glo. in d.
l. imperitia. ⁊ per Dy. in d. c. nō eſt ſine culpa. Et ſic predicta vi-
v dentur falſa. Reſpondeo, ideo magis[v] imputatur mandatario,
quia cum mandatum ſit gratuitum, habet vim cuiuſdam aſſer-
32 tionis ſe ingerendo, ſicut videmus in aduocatis, †⁊ medicis, qui
faciunt gratis vt homines ad eos accedant, ⁊ ſic homines in eo magis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

magis labuntur, ⁊ decipiunt. Sed quando fit pecunia accepta, eſt locatio, ⁊ tunc homines magis cogitant, nec videt quis ſe ingerere, ⁊ ideo ſibi non imputatur illud, quod videatur ſe aſſerere peritum.

r 33 **Decimo** quero, quid veniat in actione tutele, cũ gratia pupilli tm̃ gerantur negotia? Reſpond. venit dol⁹, lata culpa, ⁊ leuis, vt C. arbi. tute. l. quicquid. ⁊ infra de reg. iur. l. contractus. Fallit in duobus caſibus. C. arbi. tut. l. nomina. ⁊ ĩ. de admi. tuto. l. tutor qui. §. comperit. in quibus non tenetur niſi de lata culpa tantũ, ⁊ ſc͞d3 hoc glo. forte que eſt Inſtit. de ſuſpec. tu. §. ſuſpectus, que vr̃ velle, ꝙ tutor remoueatur propter leuiſſimam, non bene dicit, melius ſentit ĩ. ꝺ ſuſpe. tu. l. iij. §. pe. Sed poſſetis vos dicere, nonne tutor creatur propter induſtriam ⁊ bonos mores, vt ĩ. ꝺ tut. ⁊ cur. da. ab his. l. ſcire oportet. §. pen. Ergo debet teneri de leuiſſima, vt dixi in mandatario? Reſpon. hoc ideo, q2 tale officium ſumitur ex neceſſitate, ar. ĩ. de his quibus vt indi. l. poſt legatum. §. aduocatũ. facit qꝺ no. ſ. de procu. l. procurator qui pro euictione.

14 **Vndecimo** quero, quid in actione nego. geſtorũ? Rñ. diſtingue vt no. ſ. de neg. ge. l. iij. §. interdum. Et ſi dicis, Quare nõ tenet de leuiſſima, cum pretiũ nõ recipiat, ⁊ vr̃ ſe ingerere, vt ſ. dictũ eſt in depoſito ⁊ mãdato? Rñ. vt facilius accedant homines ad gerẽda negotia abſentium, que alias perirent, vt ĩ. de act. ⁊ obli. l. ex maleficijs. §. j. Inſti. de obligatio. que ex quaſi contract. §. j.

5 **Duodecimo** quero, quid in actione commodati, licet lex videatur facere differentiam inter commodatarium, ⁊ depoſitarium, vt ſ. cõmo. l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ⁊ de reg. iur. l. contractus. tamen hoc ideo facit, q2 inſpexit ea, q̃ cõmuniter accidunt, ſcilicet q2 depoſitũ fit gratia deponentis, commodatum fit gratia recipientis, tamen particulariter inſpiciendo, videt quaſi eadem diſtinctio. Nam aut commodatum fit gratia recipientis aut commodantis, aut gratia vtriuſq3. Primo caſu, aut queris de actione commodati contraria: ⁊ in ea venit dolus, ⁊ lata culpa tantum. vt ſ. commoda. l. penul. ⁊ l. fi. Aut de directa, ⁊ tunc aut commodãs vltro ſe obtulit ad commodandum, ⁊ commodatarius non tenetur, niſi ſolummodo de dolo, ⁊ lata culpa, vt ſ. commoda. l. ſi vt certo. §. interdum. in fin. ſecundum veram lecturam. Aut ſe nõ obtulit, ſ3 fuit a commodatario requiſitus, ⁊ tunc venit leuiſſima. l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ⁊ l. in rebus. Secũdo caſu venit ſola lata culpa. vt d. §. interdum. Tertio caſu venit etiam leuis, arg. d. §. nunc videndum.

5 36 **Decimotertio** quero, quid in p̃cario? Reſpon. aut queris ante moram, ⁊ venit dolus, ⁊ lata culpa tantum, vt ĩ. ꝺ reg. iur. l. cõtractus. ⁊ de precario. l. queſitum. §. illud. Aut poſt moram, ⁊ venit leuiſſima, vt l. queſitũ. §. ex hoc. ⁊ §. ſi ſeruitute. Et ſi queris que eſt ratio diuerſitatis, ꝙ in cõmodatario venit leuiſſima, in precario dolus, ⁊ lata culpa, cum vtrumq3 celebretur gratia recipientis? Rñ. precariũ põt reuocari, q̃ñ libuerit, ⁊ ſic ab initio ⁊ ex poſt facto pendet ex liberalitate dñi, ⁊ ſic in hoc grauatur recipiens, ergo releuat in hoc vt ſolũ teneat de lata culpa, ſed commodatũ non põt reuocari niſi finito vſu. Et illud voluit dicere tex. in l. queſitum. §. illud. ĩ. de preca. ⁊ ſ. cõmo. l. in cõmoda. §. ſicut. ⁊ expreſſius per Rofred. in libellis ſuis in tit. de precario.

37 a **Decimoquarto** quero, quid in contractibus innominatis? Reſpõ. de hoc non poteſt tradi particularis doctrina, ſ3 do talem doctrinam, ꝙ contractus innominati iudicant ſc͞d3 naturam contractuum nominatorum quibus aſſimilantur, qꝺ eſt no. ⁊ probat ſ. cõmoda. l. eum qui. §. ſi rem inſpectori. ⁊ ſ. eo. l. j. §. ſi quis ſeruum. ⁊ ĩ. de preſcriptis ver. l. naturalis. §. ſi.

38 b **Decimoquinto** quero, quid in actione ex teſtamento. Certe in hoc gl. variare videt, ĩ. ꝺ leg. j. l. cum res. §. culpa. ⁊ l. ſi ſeruus. §. cum qd. ⁊ ad Treb. l. mulier. §. ſ3 enim. Veruntamen diſtingue ſm Pet. in d. l. cũ res. §. culpa. q2 aut ex vltima voluntate heres percipit modicam vtilitatem legatarij ſeu fideicommiſſarij magnã, ⁊ tũc ſolus dolus ⁊ lata culpa venit, vt d. l. mulier. §. ſed enim. ad Trebel. Aut econtra heres magnam vtilitatem, legatarij vel fideicommiſſarij paruam, ⁊ tunc venit leuiſſima culpa. d. l. cum res. §. culpa. Aut vterque magnam vtilitatem ſeu equalem opulentiam, ⁊ tũc venit leuis culpa, ſicut in contractibus, qui vtriuſq3 gratia celebrant, vt ĩ. ꝺ leg. j. l. ſi ſeruus. §. cum quid. coniuncta l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ſ. commodati. Peruſij repetita anno 1343.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Eſt idem. Huic regule adde Fel. in c. capitulum. in gl. j. ꝺ reſcr. vbi ponit vnum verbum per Card. Alex. in c. humanum genus. j. diſt. ⁊ vide gl. c. capiti. lñ in glo. ⁊ ibi Farb. ꝺ reſc. ⁊ Gemi. c. pe. ꝺ preb. in vj. ⁊ gl. ij. c. demq3. xvj. q. j. ⁊ Alex. ibi ponit pulchram queſtionem conſi. cxix. vol. ij. Soci. conſil. ccc.

* CLAVD. ¶ Idem. Quid aũt dicatur ſimile, ponit eleganter Ber. in c. inter ceteras. in fi. ꝺ reſcrip. Bar. in l. q liberis. de vul. ⁊ pupil. Bal. c. ſedes. de reſcrip.

b ALEX. ¶ Sc͞dm aliam. Vide Bal. in l. pignus. C. ꝺ pigno. act. ⁊ Bal. in l. ſi conſtante. §. ſi maritus. preal. POM. ¶ Vide Alex. l. etiam. §. j. in tertio nota. ff. ſol. matri.

c ALEX. ¶ Culpa in genere. Et de hac materia Bal. ſatis late in l. ſi conſtante. §. ſi maritus. infra ſol. ma. poſt Andre. de Piſis ibi querendo quid ſit lata culpa, ⁊ quid latior, ⁊ quid dolus verus, ⁊ qd preſumptus, ⁊ q̃ño etiam cuilibet horum probet q̃nq3 vere, ⁊ quandoq3 preſumptiue, refert etiã Cy. dixiſſe, ꝙ diligens non tenetur de leui, quod reprobatur per ea, que habentur in l. in rebus. ĩ. de iure dotium. Et vide vnum modum probandi dolum re ipſa, ſi eſt leſus, vt retuli poſt Bart. in l. metum. quod met. cauſa. allegando Bal. conſi. cccxxvij. vol. j. Et de modo pbandi dolum, ⁊ latam culpam, leuem ⁊ leuiſſimam per Bal. in l. ſolam. C. ꝺ teſtib. Et quid ſit dolus. per Bal. in l. pignus. C. de pig. act. Et quando lata culpa equiparetur dolo, late per Bal. ⁊ Ange. poſt glo. in l. ſi mora. ſol. matrimonio. poſt Barto. in l. j. §. non aũt. ĩ. ſi quis teſt. lib. Item limita ſc͞dm Bal. ⁊ Ange. l. ſicut. ad fi. C. ꝺ preſcr. triginta an. ꝙ iuris ignorantia excuſat a penis doli, non late culpe. Item probatur dolus, ſi quis id, qꝺ promiſit, ⁊ de quo recepit preceptum guarentigie, non facit l. q reſtituere. de rei vendi. ſc͞dm Bal. in l. vnica ꝺ ſenten. que pro eo quod intereſt. in verſic. mercator. Et de iſtis probationibus p Bar. in tracta. de teſte. ⁊ vide in l. dolum. C. de dolo. Caſus fortuit⁹ eſt, q preuideri non põt. Adde Bal. in d. l. que fortuitis. ⁊ latius in l. pignus. C. de pigno. actio. ⁊ quod dixi in l. ij. § ſi eo tẽpore. poſt tex. ff. de admi. rerum ad ciui. pertinen. ⁊ per Anto. ⁊ per Abba. in c. j. de commo. ⁊ ibi alleg. c. Ioannes de homi. dicens, ꝙ eſt inopinate rei euentus, qui preuideri non põt, ⁊ ideo vbi diligentiſſimus preuidiſſet, non eſt caſus fortuitus. c. Ioannes. ⁊ ideo dicit ibi, ꝙ l3 gl. iuris ciuilis ſint varie in queſtione, an furtum ſit caſus fortuitus, ipſe concludit, ꝙ aut ſit per violẽtiam, ⁊ ceſſante culpa tua, quia non iuiſti in locum periculoſum, ⁊ ſit fortuitus, aut ſit clandeſtine, ⁊ tũc ſi ab ea perſona, a qua etiã diligentiſſimus non precauiſſet, vt ab vxore ⁊ filio, ſit caſus fortuitus, alias non. Allegat q̃ habent in l. que fortuitis. C. de pign. act. ꝺ quo etiam vide per Mod. in §. ſ3 iſte. Inſti. de act. ⁊ Sali. in l. cũ duob⁹ § dãna. pro ſocio. ⁊ ibi gl. Et vtrum mors ſit caſus fortuitus, vide Bal. in l. j. C. de his qui ad liber. perue. nõ poſ. ad fi. Et quid differt a caſu improuiſo. vide fin. Bal. in l. j. C. de ſicca. Et de furto, ⁊ latrocinio, vide p gl. ⁊ Bal in l. j. C. eod. ⁊ ibi p Bal. quid de incendio: ⁊ videtur tex. in l. eum qui. in prin. ff. ꝺ fur. quod furtum ſit caſus fortuitus.

d ALEX. ¶ Dolus preſumptus. Dolus eſt latiſſima culpa, adꝺ Bar. in l. pignus. in verſi. ſ3 dubitat. de pign. act. S3 an dol⁹ ſit crimen Bar. per illum tex. ꝙ ſic, in l. j. ff. de fideiuſſ. tut. coniũcta gl. Adde tu ad Bar. hic, Car. in cõſ. v. qui hec dicta Bar. in latiſſima, ⁊ latiori culpa ſequitur.

e ALEX. ¶ Culpa latior. Bal. in l. pignus. C. de pig. act. ⁊ ibi viꝺ differentiam inter latam ⁊ latiorem. ¶ POM. Vide Alex. l. etiã. §. l3 in dotalibus. ff. ſol. matri. Cepo. conſ. xviij. j. dubio. Vide Car. conſi. v.

f POMA. ¶ Illa probata. Vide Alex. conſi. ciij. vol. j.

g ALEX. ¶ Culpam latiorẽ. Vide que dixi ſ. poſt Bart. Iaco. Butr. ⁊ Ang. in l. ſi quis id quod. ſ. de iuriſ. om. iud. §. doli. vbi dolum preſumptum dicunt eſſe idem, quod latam culpam.

h ALEX. ¶ Clariores. Sed Anto. in ca. ij. de cenſi. videtur velle contrarium, vbi dixit, ꝙ ſi in criminalibus lex expreſſe requirit dolum ad penam imponẽdam, quod ſufficit latiſſima culpa: pro qua inducitur dolus preſumptus. ſed Ioan. ibi refert Bart. tenere contrarium hic, ⁊ melius, niſi talis probatio expreſſe eſſet a iure probata. l. ſi qui adulterij. C. de adulte. Et adde quod dixi ſ. in q. an lata culpa equiparetur dolo, vide Bar. in l. j. §. non autem. ĩ. ſi quis teſt. liber. ⁊ quod ibi dicit Bald. in l. pignus. C. de pig. act. in verſi. ſed ſi dubitatur. vbi tenet ꝙ maxima culpa ſit dolus. ⁊ Bar. ſ.

* CLAV. ¶ Diligentes. Nũquid autem credatur teſti ꝙ ſit adhibita diligentia illa, quam quilibet paterfamilias adhibuiſſet, abſq3 alia redditione rationis. vide Alex. conſi. xxviij.

i POMA. ¶ Quid eſt lata culpa. Et dicta Bar. circa iſtas diffinitiones dicit communiter teneri Panor. conſi. lxxxij. vol. ij.

k ALEX. ¶ Eiuſdem profeſſionis. Quid, ſi quis temere aliquid aſſerit, an dicatur in dolo, vel lata culpa? vide ea, que dixi in l. ij. ſ. quod cui. ſq3 vniuer.

POMA. ¶ Iuxta predicta. Quero an error iuris ſit lata culpa

vide Alexand. in l. ij. ff. quod quiſq; iuris. Ancha. c. canonum. de conſti. Alex. conſi. lxv. col. ſi. vol. j. ꝛ conſi. lxxvij. vol. iij. vbi ponit pulchrum caſum. Fely. c. ij. de conſti. limita vt per Saly. l. qđ te. §. ſi cer. pet. quando ius procederet per regulam, ſecus ſi p fallentiam. Adde Alex. conſi. lxvj. in j. col. iiij. volu. ꝛ conſi. lxxvj. iij. vol. Ro. conſi. lix. ꝛ conſi. ccl. quod intellige in ſtatutis clauſis i corpore ſtatutorum, ſecus, ſi ſunt extrauagãtia, vt p Are. cõſi. clix. col. j. ꝛ de iſta queſtione vide Imo. cõſi. xxiiij. ꝛ conſi. xxxj. alias lxv. volu. iij.

m ALEX. ¶ Illiterato. Et nota, qđ iuris ignorantia excuſat a pena doli, nõ a pena ꝓpter latã culpam ſecundum Anto. in l. ſicut. C. de preſcrip. xxx. an. ad fin. adde Bald. in c. j. §. iudices. de pace iura. fir. vbi dicebat ꝙ error iuris in literato eſſet dolꝰ preſumptus, ſed Bar. hic contra ꝛ Bal. in rub. C. de pe. iudi. ꝛ meliꝰ dixi poſt Bal. i dicto §. iudices. Et an error iuris ſit lata culpa, ꝛ an iuris ignorantia excuſet a dolo vero, an ex preſumpto, vide que dixi in l. ſi quis id quod. de iuriſ. om. iud. ꝛ ibi etiam quid in errore iuris naturalis.

* CLAV. ¶ Leuiſſima. Adde Alex. cõſi. xxxix. volu. iij. vbi ponit exemplum.

n ALEX. ¶ Eſt gl. Vide p Bal. in d. l. leges. ꝛ Bart. in l. nõ fatet. ꝛ que ibi dixi, de confeſ. ꝛ de modo ꝓbandi iuris errorẽ, vide p Bal. in l. venditioni. C. pro emptore. per Barto. late in l. non fatetur. de confeſſis.

o ALEX. ¶ Opiniões doct. Vt l. dos a patre. Bene facit qđ no. Bar. in l. ſi. C. de pena iu. qui male iudi. ꝛ no. Bal. in l. venditioni. C. pro empto. ꝛ dixi poſt Bart. in l. non fatetur. ff. de cõfeſſis. ꝛ adde Bal. in l. cum quis. C. de iur. ꝛ fac. igno.

p POM. ¶ Et tunc talis. Quid in errore facti, vide Alex. conſi. cij. vol. ij. ꝛ Aret. conſi. xxxviij. quem vide.

q ALEX. ¶ De errore. An liceat ignorare ius municipale, ꝛ ꝙ ſit lata culpa, Adde omnino Bar. in l. oẽs populi. circa ſi. de iuſti. ꝛ iure. vbi pulchre loquit, ꝛ qđ no. Bal. ꝛ Bar. in l. cũctos populos. in verſi. circa maleficia. de ſumma trinitate. ꝛ Bal. in l. ante pe. C. de legi. Adde tamen quod in principe, preſumitur ignorãtia ſtatutorum ꝛ conſuetudinum, vt in c. primo. de cõſti. in ſexto, ſecundum Bal. in l. ſi. C. ſi contra ius. Et hic adde Bald. in l. ius ciuile. in finalibus verbis, de iuſti. ꝛ iur. ꝛ vide Bar. in l. omnes populi. circa ſi. Item ruſtici preſumũtur ignorare iura. gl. eſt; quam no. Bal. in l. cum allegas. C. de vſu. ꝛ iſtud primum capitulum alleg. Bar. in l. de quibus. ſ. de legi.

r ALEX. ¶ Non obſt. Vide ꝛ limita vt per Bal. in d. l. bonorum. Et an ſufficiat vnum vel plures conſulere. vide que dixi in l. ꝓperandum §. ſi autem alterutra. C. de iudic.

s ALEX. ¶ Item quero. An lata culpa equiparetur dolo, adđ tu aliam fallẽtiam, quam ponit Nico. de Mat. in l. etiam. §. licet. ff. ſol. matri. ꝛ dicit Bald. in l. ij. C. de proba. ꝙ ſi in libello deduco dolum. ꝛ probo latam culpam, nõ obtinebo. ꝛ vide que dixi ſupra ꝛ infra.

t ALEX. ¶ Deſcendunt ex delicto. Ad hoc vide Bal. in rubri. C. đ pen. iud. qui ma. iudi. vbi hoc idem tenet, ſꝫ contrarium teneat in l. hoc edicto. ſupra, quod quiſque iur. ꝛ in c. j. §. iudices. de pace iur. fir.

v ALEX. ¶ Glo. An dolus, ꝛ lata culpa equiparentur, ſꝫ Anto. in capi. ij. de conſtit. dicit, ꝙ ſi pro pena pecuniaria in criminalibus lex requirat dolum, ad penam imponendam, ꝙ ſufficit lata per quã dolus eſt inductus preſumptus, ſed ſecundum Ioan. ibi illud videtur falſum, ꝛ contra l. ij. §. in hac actione. vi bono rap. ſꝫ contrarium nota. hic, ſed ſecundum eum dictum Anton. poterit procedere in contractibus omnibus, in quibus lata culpa equiparatur dolo. l. j. ff. ſi menſor fal. mo. di. ꝛ d. l. quod Nerua. ꝛ adde quod dixi ſupra eo. iiij. q. ꝛ de materia per Salice. in l. prima. C. depo.

x ALEX. ¶ Et ideo. Sic diffinitur culpa latior, ꝛ ibi doli manifeſti ꝛc. ꝛ đ differẽtia inter dolum verũ ꝛ preſumptum, viđ Pau. de Caſt. in l. vbi. in prin. ſ. de eden.

y ALEX. ¶ Equiparatur dolo. Et prius quid ſit lata culpa, De hac q. vide no. per Bal. in l. pignꝰ. C. de pig. act. ꝛ Bal. in l. ſi cõſtante. §. ſi maritus. ſ. ſol. matri. ꝛ quod equiparetur dolo, hoc limita no. niſi eſſes iuriſperitus, qꝛ peritus in iure nõ poterit allegare ſuam imperitiã ad excuſandum ſe đ dolo. Ita dicit Ange. probari in l. ij. ſ. quod quiſque iur. qđ dicit eſſe mirabile ad limitationem l. ſi quis id quod. de iuriſ. om. iudic. Quod an verũ ſit, vide que dixi in d. l. ij.

z ALEX. ¶ Ad malam fidem. Et appellatione culpe, đ qua intelligatur, vide in l. in venditione §. j. de bonis autho. iud. poſ.

a ALEX. ¶ Leuis culpa. Vide Bal. in l. pignus. đ pigno. actio. ꝛ ibi de exemplis.

b POMA. ¶ Leuiſſima culpa. Vide Alex. l. ſi mora, ꝛ ibi Iaſ. ff. ſ. ma. Alex. conſi. ccxix. vol. ij. ꝛ conſi. l.

c ALEX. ¶ L. In rebus. Adde tex. ꝛ ibi no. in glo. fin. in l. ſi conſtãte. §. ſi maritus. ſ. ſol. mat.

d ALEX. ¶ In rebus communibus. Quando quis adhibet maiorem diligentiam rebus ſuis, quam alienis, vel communib. vide ad hoc ſecundam q. per Bal. in l. pignus. C. đ pign. act. in verſi. ſꝫ iuxta hoc queritur, commodaui. per Ioan. in capitu. j. de cõmodato.

e POMA. ¶ Ad tertium. Vide Alex. conſi. xlvij. vol. j.

f ALEX. ¶ Quũ contrahebat. Iſta reprehendit Bal. in l. pignus. C. đ pig. act. in materia leuis culpe.

g ALEX. ¶ Eſt medium. Ita niſi res ſit cõmiſſa arbitrio accipientis. Ita ſingu. dicit Bar. in l. j. j. de ſolu. per illum tex.

h ALEX. ¶ Leuiſſima culpa. Et no. quod licet regulariter đ iure quis teneat de damno dato culpa leuiſſima, vt in l. in lege Aquil. ſ. ad leg. Aquil. tñ in foro conſcientie non tenetur. Ita dicit Inno. in c. ſicut dignum. de homi. quod no. ꝛ vide per Bald. in l. pignus. de pig. actio.

i ALEX. ¶ Ex predictis. Ad probandum culpam ſ. dictum eſt, ad eam autem reprobandam, vide que no. Bal. in l. pignꝰ. in vlti. col. đ pig. act. ꝛ adde que no. Bar. ſing. in l. ſi vt certo. §. interdũ. ff. commo. ꝛ que dixi in §. nunc videndum. ꝛ ad probandum culpã leuem ꝛ leuiſſimam, vide Barto. in l. ſi cum venderet. đ pign. actio. ꝛ Bald. in l. ſolam. C. đ teſti. ꝛ in l. ſi conſtante. §. ſi maritꝰ. ſoluto matri.

k POMA. ¶ Vtrum culpa. Vide Areti. conſi. xxxviij. ꝛ quomodo quis excuſetur a culpa, Ro. conſi. cccxcv.

l ALEX. ¶ Leui, ſeu late. Per Bal. in l. pignus. đ pig. act. p Salic. in l. ſi nulla. in ſi. eo. ti. hic adde gl. pe. in l. ſi mora. ꝛ ibi doc. ſol. ma. quã voluit allegare hic Bart. Imo. in c. j. cõmo. De hac culpa legis Aql. tangunt Mod. in l. domos. ff. đ lega. j. ꝛ alleg. Barto. hic. Vide in l. ſi quis ex argentarijs. §. pen. ꝛ que ibi dixi ſ. đ eden. ꝛ in l. ſi mora. ſoluto mat rimonio. ꝛ modum probandi culpam, ꝛ caſum. vide in d. l. ſi quis ex argentarijs.

m ALEX. ¶ Adhibere cuſtodiam. Maior culpa in faciendo, quã in omittendo. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. de ver. obli. ꝛ no. in l. ſi mora. ſol. matri. ꝛ in d. l. pignus.

n ALEX. ¶ Veniunt. Que culpa veniat in actione depoſiti, adde ſpecialem caſum in l. iij. §. nau. cau. ſtab. quod intellige, vt ibi per Bar. vide Bal. plene in d. l. pignus. đ pigno. actio. de infra ſcriptis, ꝛ ibi etiam querit, que culpa veniat in officijs, vt in magiſtratibus, in executoribus vltimarum voluntatum ꝛ ſimilium, ꝛ qualiter veniat in pignoribus, in ſocietate, in dote, ꝛ in delictis. In ſocietate vide in l. ſocius. ſ. pro ſoc. Quid in contractu locationis, vide in l. qui mercedẽ. ſ. loc. Quid in fa. erciſ. ꝛ communi diui. iudicijs, vide in l. heredes. §. non tantum. ſ. fami. erciſ. ꝛ qđ ibi Barto. ꝛ quod not. Barto. ſ. proxi. ꝛ text. in l. ſectus. đ reg. iur. Quid in aduocato, vide Cyn. ꝛ Ful. in rub. C. đ pcur. Quid in filio adminiſtrante peculium profectitium, đ qua culpa teneatur? vide Bal. in l. cum oportet. §. nõ aũt. de bo. que li. Quid in notario, per doc. in l. vbi. in prin. per illum tex. ff. de eden.

o ALEX. ¶ Seruus. Ad hoc idem tex. eſt ſcđm Bart.

p ALEX. ¶ Quid in actione mandati, ꝛc. Adde Bar. in l. in rebꝰ. §. item qui. ſ. cõmo. per Bal. in l. pignus. C. đ pig. act. vbi tꝫ qđ ſemper veniet leuis culpa in leuiſſimã, ꝛ Bart. adde in l. eũ, qui. §. ſi. j. đ fur. Quid autem in nuntio, an teneatur de leuiſſima culpa? Bal. in d. l. a procuratore. C. mand. tenet quod non. ¶ POMA. Vide Alexan. conſi. cij. colum. prima, vol. ij. ꝛ conſil. xlviij. col. j vol. j.

q ALEX. ¶ Aſſignat rõnem. Quid ſi aliquis dicit, Cuſtodias arbitrio tuo aliqd, an teneatur vt depoſitarius, an vt cõmodatarius? vide Bar. in l. j. ff. đ ſol. ꝛ Lud. in ſuo no. cclxij.

r ALEX. ¶ Diſtingue in mandato per Barto. in l. eum, qui. §. ſi. ff. de fur. vbi omnino vide ad materiam.

s ALEX. ¶ Glo. adde ꝙ no. Bar. in l. in reb. §. item qui. ſ. commo. ꝛ Bal. in l. pignus. C. de pign. act. vbi tꝫ ꝙ ſemper veniat leuis culpa in leuiſſimam. iſta cum Bar. cui adde no. per eundem in l. eum, qui. §. ſi. de fur. quid in nuntio ꝛ aduocato, ꝛ vltra ſuperius dicta, adde hic Pet. de Anc. in c. bona fides. depoſiti.

t POMA. ¶ Et tunc tenetur. Vide Alex. conſi. xlj. vol. iij.

v POMA. ¶ Ideo magis. Vide Feli. c. qꝛ indicante. de preſcrip.

x ALEX. ¶ Decimo quero, de qua culpa teneat tutor, adde Bal. in l. pignus. C. de pig. act. ꝛ ibi etiam qđ in curatore ad lites. adđ tñ qđ heres tutoris non tenet pro leui culpa. text. eſt in l. j. cum ibi plene no. C. de here. tut. ¶ POMA. Vide addi. ad Anani. cõſ. viij. ꝛ Alex. conſi. xlv. vol. j.

y ALEX. ¶ Suſpec. tuto. Bal. in d. l. pignꝰ. tenet, qđ iſto caſu poterit tanquam inſufficiens remoueri, per l. iij. in ſi. đ ſuſpec. tut.

z ALEX. ¶ Decimotertio quero. per Bal. in d. l. pignꝰ. in xj. q. C. de pigno. actio.

a ALEX. ¶ Innominatis. In actiõe ex teſtamẽto, adđ Bar. in l. cum

cum res.ſ.culpe.de leg.ſ.
b POM.¶ Decimoquinto. Vide Bart.ꝛ ibi adde conſi.xvj.ꝛ Alex.in d.l.mulier.ꝛ d.ſ.culpa.
c ALEX.¶ Actione ex teſtamento.per Bal.in l.pignus.C.de pigno.act.per Bar.etiam in d.ſ.culpa.per Ange.ꝛ alios.in d. l. mulier.ſ.ſi heres.ꝛ cum Bar.tranſit Pe.de Anch.ꝛ Jmo.in c. bona fides.depoſi.ſ; quid in executore, vide per Bart.in l.alio. circa fi.j.de ali.ꝛ cib.lega.

LEX XXXIII.

Seruus. Depoſitio ſerui apud ſequeſtrum non impedit dominum agere.h.d.

LEX XXXIIII.

Potes. Qui recipit pecuniam vt reddat depoſitum,depoſiti conuenitur.h.d.

Liber decimusſeptimus.

Mandati, vel contra. Rubrica i.

LEX I.

1 ☞ Verbum volo,an inducat diſpoſitionem.
a **Obligatio.** [a] Querit gl.ſuper rub. qd ſit mandatū. Dic vt in ea. Iſte leges non recipiunt congruū ſummarium: q: poſuūt diuiſiones.¶ Not.de iſto verbo † volo,an inducat diſpoſitionē. Et vr̄ ꝙ ſic,vt hic cōtrarium no.in l.ſerui electione.j.de leg.j.l.in vēdentis.C.de contrah.emp.de quo plene in l.cunctos populos. C.de ſumma trini.ꝛ fid.catho.in repetitione,quam feci de illa l. ¶ Op.de l.idemque.ſ.ſi quis ea.infra eo. Sol.qd hic dr̄,quocūque verbo,intelligitur,ſ.idoneo,vnde ſi eſſet admonitoriū, vel commendatorium,vel perſuaſorium,non induceret mandatum. Ita dicit glo. Certe omnia iſta verba referuntur ad eum qui a-
* lias eſſet facturus ſi bene inſpiciatur.* Vide tex.ibi,per nuntium,ꝛc.ſcilicet ad hoc ſpecialiter deſtinatum,vt no.j.de contrahen.emp.l.j.in fin.in gl.in ver.ꝛ per literas.ꝛ j.de actio.ꝛ oblig. l.conſenſu.C.d ſacroſan.eccle.l.illud.in fi.ꝛ C.de dona.l. nec ambigi oportet.cum notatis in qualibet earum legum. ¶ Itē in tex.ibi. Siue ergo. No.tex.contra aliquos qui pro amicis ſuis rogant aliquos dicēdo eis, Rogo vos ꝙ iſti intimo amico meo mutuetis.x.iſte talis mutuauit. Certe iſte qui rogauit amicum ſuum,vt illi mutuaret,tenet̄ mutuanti actione mādati, vt hic. ꝛ
* plures in hoc decipiuntur.* ¶ Op.j.d proxenetis.l.ij. Sol.ibi conſtat ꝙ non habebat animum obligandi,q: intercedebat,vt videretur mediator,ſeu proxeneta,ꝛc.hic non ſunt alia.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Obligatio. Per que verba fiat mandatum, vide gl.ꝛ Bar.in l.j.C.de eden.ꝛ l.quedam.in prin.eo.ti.ꝛ qd ſi mādat̄ alicui id,ad qd de neceſſitate tenet̄,vide Bal.in d.l.j.C.d edē.ꝛ ibi Bar.adde no.ꝙ nunquā per verba cōditionaliter prolata,inducitur mandatum. Ita no.dixit Bar.in l.ſi pupillus.ſ.videam⁹. in fi.de neg.geſt. Quid aūt ſi aliquis facit voluntate mea aliqd, an videatur habere mandatum,vide late Bart.poſt alios. in l. poſt dotē.j.ſol.ma. Quid ſi dicatur,fac ꝙ ſentiam noua, ꝛc. an videar mandaſſe? Dic ꝙ ſic,fm Bar.no.in l.ſi quis mihi bona.ſ. pater Seio.de acqui.here. Vide no.per Bar.in l.non ſolum.ſ. ſi mandatum.de iniu.in prin. Et adde ꝙ ſubſcribens vr̄ mandare.l.etiam.ꝛ ibi gl.ꝛ Bal.C.ꝙ cum eo.ꝛ vide in materia Bal. in l.j.C.de ſer.fugi. Adde Pau.de Ca.conſi.cclxij.ad vltima verba apoſt. Et an pater annuendo filio volenti committere maleficium dicatur mandare? vide Bal.conſi.cxxxiiij.l.b.j.

1 ☞ Officium eſt quod homo homini debet in genere.
2 Amicitia hodie eſt inter paucos.
3 Mandatum poteſt dupliciter conſiderari.
4 Tutori quandoque poteſt ſalarium conſtitui.

* **§. Mandatum.** * Nota, ꝙ mandatum debet eſſe gratuitum,ꝛ ideo conclude, ꝙ per actionem mandati non poteſt procurator petere ſibi conſtitui
* ſalarium,ſeu mercedem laboris ſui.j.e.l.qui mutuā.ſ.ſalariū.* Quid vult dicere Iuriſconſultus ex officio,atq; amicitia? Rū.
1 officium † eſt qd homo homini d; in genere l.j.s.de neg.geſt.ꝛ l.
a officio.ꝛ ibi gloſſ.C.de neg.geſt.ꝛ hoc in vnoquoq; re mundo.
2 Amicitia † eſt in ſpecie q̄ hodie inter paucos eſt,vt l.late.ſ.amicos.j.de ver.ſig.¶ Opp.igitur hodie nullus dicitur procura-
3 tor,cū cōiter accipiat pecuniam. Sol.mandatū † pōt conſiderari dupliciter. Primo reſpectu mandantis ꝛ mandatarij,ꝛ illo caſu ſi nō eſſet gratuitū,non dr̄ mandatum vt pariat actionē man-
b dati,vt hic. Scdo mō pōt conſiderari [b] reſpectu illius, contra quem agitur, ſeu reſpectu illius, contra quem quis eſt factus procurator,ꝛ tunc non curo,vtrum mandatū ſit gratuitum vel non:nā quantū ad illud ſufficit qd procurator habeat dn̄i voluntatem,ſiue per pecuniam,ſiue quocunq; mō,hoc probatur in l.naturalis.in fi.j.de preſcrip.ver.¶ Quero quid in tutore. Dicit gl.idem q: tutoris officium d; eſſe gratuitum. Breuiter tu-
4 tori pōt † quandoque conſtitui ſalarium l.a tutoribus.in fi.j. de admi.tut.ꝛ l.j.ſ.ſi pupillus.j.de tut.ꝛ ra.diſtra.ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ L.Officio. Vide differentiam q̄ ponit̄ inter quos dicatur obſequium ꝛ pietas ꝛ de religione vide gl.in l.ij.de inoffi. teſta.
b ALEX.¶ Cōſiderari. Vide qualiter intelligatur iſtud gratuitum,vide Bar.in l.j.C.de eden.ꝛ in l.quedam.in prin.ff.eo.tit.d eden.ꝛ adde Bar.in l.j.in fi.prin.s.de procu.ꝛ Bal.in rub.C.de procu.ꝛ adde no.per Bar.ꝛ doc.in l.litem.C.de procu.ꝛ vide l. ſi remunerandi.in prin.j.eo.ꝛ ad iſtum tex.ꝛ ſimiles dum dicit, pecunia interueniente, Ɔctum tranſire in locationem, intellige vt per Bart.in l.hoc iure.ſ.j.ꝛ in l.qui ſaxum.j.de donat.

LEX II.

1 ☞ Aduocatus ſi dederit malum conſilium,non tenetur niſi de dolo.
a **Mandatum.** [a] No.ꝙ nemo ex conſilio obligatur, intelligitur niſi fuerit doloſum,vt in gl.ꝛ per Dy.in c.nullus ex cōſi. extra de reg.iur.lib.vj. Dixi in l.non ſolum.ſ.ſi mandato.ꝛ
1 ſ.Proculus.j.de iniur.ꝛ facit ad queſtionem, ꝙ † ſi aduocatus
b dederit malum conſilium,non tenetur niſi dolo fecerit,[b] qd tangit Spec.in tit.de requiſitione conſilij.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Mandatum. Sed que verba importent conſilium, ꝛ que preceptum,vide late Ant.in c.nam ꝛ concupiſcentiam.de cōſti.in prin.l.ītra iſtum tex.niſi tale mandatum,qd potius conſilium hic appellatur fieret ſuper re mandantis,q: tunc eſt obligatorium mandatum,vt eſt caſus no.ſcdm Ange.in l.ſi cum fundum.s.de pac.ꝛ ibi ſatis vr̄ velle Bar.ꝛ an quis teneatur interdicto vnde vi ex conſilio ſpoliandi,vide Bal.qd non,in l.ij. in v. q.C.de ſeruitu. Pau.de Caſt.in l.pe.C.de pact. dicit quod ſicut arbitrator,vel arbiter,qui eligitur de conſenſu partium,nō tenetur niſi de dolo,ꝛ lata culpa,vt l.j.ſ.ij.ſi mē.fal.mod.dixe. Ita d; eſſe in conſultore electo a iudice,ꝛ in teſte.ꝛ notario l.ſi quando.C.de teſti.ꝛ l.j.ꝛ ibi Bar.C.de diſcu.li.x. Adde vt per Pau. de Caſt.conſi.cclxij.
b POMA.¶ Dolo fecerit. Vide Ro.conſi.cxxix.incipien.pro plena.ꝛ conſi.ccxxviij. Alex.in rub.C.de procu.in fi.

* **§ Mea tantum.** * Vide glo.in ver.negotia. que incipit,ex hoc mandato, ꝛ c. ibi. C.eo.l.a procuratore,ꝛc. Huius eſt ratio:quia recipiendo officium videt̄ ſe oſtendere diligentem,ꝛ idoneum.ꝛ ideo tenetur d omni culpa ar.j.de edil.edic.l.ſi venditor.ſ.vlti.ꝛ l.ſeq.ꝛ s.quod quiſq; iur.l.ij.cum ibi not.ꝛ ar.C.de condi.in public.horre.l.j. lib.x.ꝛ facit s.de offi.proconſu.l.ſi in aliquam. Et vide per Cy.in d.l.a procuratore.ꝛ dixi etiam aliquid in l.eum qui.ſ.ſi epiſtola.j.de fur.

§ Mea ꝛ aliena. Vide gl.in verbo, ꝛ Titio fundum,que incipit.ſ.certū,ꝛc.ibi.j.eo.preterea dic,ꝙ obligatio primi mandati non oritur,cum emendo vilem ceſpitem terre liberaretur,ꝛ ſic poteſt ſua nō intereſſe. S; potes ſaluare gloſſam,vt no.in proxima gloſſa.ſ.teneatur demū poſt geſtionē. Vel aliter, aut eſt incertitudo rei, vt pretium,ꝛ non valeat a principio mandatum. Si autem dico emas fundum pro x.valet:q: videor dicere vt emas ſecundum pretij quātitatem ſcdm Jac.Butri. ¶ S; que eſt ratio ſecūdū gl.ꝙ t; mandatum fundi incerti,ꝛ non promiſſio? Rū.q: ratione iniuncti officij preſumitur,ꝙ nō emat fundum inutilem, cum diligens eſſe debeat.arg.s.de officio proconſ.ꝛ leg.l.ſi in aliquā. Item q: promiſſor tractat de damno vitando,ꝛ ideo preſumit̄, ꝙ daret modicum fundum: Quia nemo preſumitur iactare ſuū vt j.de proba.l.cum de indebito.in fine. Et mandatarius non tractat de damno vitando:quia quod nomine pretij dedit recuperat actione mandati contraria.l.ſi vero non remunerandi.ſ. contrario.j.eo.

§. Tua autem gratia. Nota hic, ꝙ quis ex conſilio non obligat̄. de quo per Dy.in c.nullus ex conſilio.extra de reg.iur.li.vj. Et dixi in l.non ſolum.ſ.ſi mandato meo.ꝛ ſ. Proculus.j. de iniurijs.hic vero plenı⁹ volo tractare. Circa qd dic,ꝙ aut quis dat conſilium contrahenti,aut delinquenti. Primo caſu ſubdiſtinguitur. Quia aut in iſto conſilio interuenit dolus,aut non. Si interuenit dolus,ſubdiſtingue: quia aut ille,cui preſtabatur tale conſilium ſciebat illud eſſe fraudulentum,ꝛ tunc qui dat con-